

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA HISTORIE

**POVÁLEČNÉ OSUDY POHRANIČNÍ OBCE
ČERNOŠÍN**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Kateřina Pospíšilová

Učitelství pro 2. stupeň ZŠ, obor Dě - Ov

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Breitfelder, PhD.

Plzeň, 2013

FORMULÁŘ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Plzni, 11. července 2013

.....

Poděkování

Děkuji PhDr. Miroslavu Breitfelderovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné připomínky a pedagogickou spolupráci a Ludvíkovi Krbcovi, Olině Klusáčkové a Jiřímu Marvánovi za poskytnutí rozhovorů.

OBSAH

ÚVOD	7
1. STRUČNÝ HISTORICKÝ VÝVOJ ČERNOŠÍNA DO ROKU 1945	9
2. OSVOBOZENÍ ČERNOŠÍNA	11
2.1. Problémy s tzv. národními hosty	13
3. ODSUN NĚMCŮ	15
3.1. Odsun Němců z Černošína	17
4. NOVÉ OSÍDLOVÁNÍ	20
4.1. Vývoj Černošína v procesu nového osídlování	22
5. STRUKTURA NOVÉHO ČESKÉHO OBYVATELSTVA ČERNOŠÍNA	28
5.1. Osídlenci z vnitrozemí	29
5.2. Reemigranti z Polska	29
5.3. Reemigranti z Volyně	32
5.2. Reemigranti z Francie	35
6. ÚNOROVÝ PŘEVRAŤ 1948	36
6.1. Vývoj Černošína v letech 1948 - 1949	39
7. SBOR ČESKOBRASTRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ V ČERNOŠÍNĚ	44
7.1. Sbor Českobratrské církve evangelické v letech 1945 – 1947	44
7.2. Sbor českobratrské církve evangelické v letech 1948 - 1949	47
8. KULTURA A SPORT V ČERNOŠÍNĚ V LETECH 1945 – 1949	55
8.1. TJ Sokol	55
9. POLITICKÉ STRANY V ČERNOŠÍNĚ 1945 - 1949	57
10. PRŮMYSLOVÉ ZÁVODY V ČERNOŠÍNĚ V LETECH 1945 – 1949	58
10.1. Továrna bratří Richterů	58
10.2. Pila	59
10.3. Arco	59
11. ČERNOŠÍNSKÉ POVÁLEČNÉ ŠKOLSTVÍ	61
11.1. Školní rok 1945/46	61
11.2. Školní rok 1946/47	64
11.3. Školní rok 1947/48	66
11.4. Školní rok 1948/49	67
11.4.1. Obecná škola	67
11.4.2. Vznik měšťanské školy v Černošíně	70

11.5. Školní rok 1949/1950 – Měšťanská škola.....	73
ZÁVĚR	75
SUMMARY	76
SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	77
SEZNAM PŘÍLOH.....	I

ÚVOD

Tématem předkládané práce je poválečný historický vývoj malého západočeského města Černošín. Důvodem pro zvolení tohoto tématu bylo jednak rozšíření mé bakalářské práce, která se zabývala novým osídlením města a také fakt, že se jedná o téma dosud stále nezpracované.

Až do konce druhé světové války byl Černošín čistě německé město. Němci sem přicházeli již od 13. století. Po ukončení třicetileté války pak probíhala silná germanizace, která vedla k tomu, že obec byla v 19. století již zcela poněmčena. Po druhé světové válce, bylo německé obyvatelstvo odsunuto a Černošín byl nově osídlen českými osídlenci rozličného původu. Tato skutečnost se také odrazila v dalším vývoji obce.

Cílem této práce je popsat historický vývoj města Černošín v období let 1945 – 1949 se zvláštním zřetelem na místní sbor Českobratrské církve evangelické.

Diplomová práce je rozdělena na 11 kapitol. První kapitola přibližuje ve stručnosti historický vývoj města do roku 1945. Při jejím sestavování jsem vycházela převážně z diplomové práce Oxany Joklové z roku 1973. Tato diplomová práce s názvem „*Černošín od sklonku 19. století do roku 1938*“ představuje jediné obsáhlejší zpracování černošínské historie od pravěku po rok 1938. Její práce ale v závěru také obsahuje stručný popis osvobození Černošína.

Druhá kapitola popisuje osvobození Černošína, dobu následující bezprostředně po něm a problematiku tzv. národních hostů, kterých se v Černošíně po osvobození nacházelo neúměrné množství.

Třetí kapitola se zabývá odsunem Němců. Kapitola v úvodu pojednává o vzniku myšlenky poválečného odsunu německé menšiny, představuje také stručný vývoj jejího prosazování a následnou realizaci odsunu. V druhé části kapitoly se pak věnuji průběhu odsunů v Černošíně.

Čtvrtá kapitola je věnovaná procesu nového osídlení Černošína. Kapitola obsahuje nejprve uvedení do problematiky nového osídlování pohraničí, následující část se zaměřuje již výhradně na vývoj Černošína během procesu nového osídlování v letech 1945 až 1947.

Do Černošína přicházeli čeští osídlenci z různých oblastí. Spolu s sebou si přinášeli různorodé zvyklosti, rozdílný životný styl, životní filosofii, apod. Černošín byl pro nové osídlenec cizí prostředí, což je vedlo k udržování silných vazeb uvnitř jednotlivých komunit. Každá z těchto komunit nového obyvatelstva Černošína byla mnohým specifická, a proto jsem jim věnovala samostatnou kapitolu, která čerpá informace, jak z vydaných publikací, tak z archivních dokumentů a vzpomínek pamětníků.

Šestá kapitola pojednává o únorových událostech 1948 a vývoji Černošína po nástupu komunistů k moci.

Sedmá kapitola sleduje vývoj černošínského sboru Českobratrské církve evangelické, která zde měla v obci významné postavení, neboť velká část obyvatelstva byla jejími členy. Kapitola je rozdělena do dvou samostatných částí, přičemž první část se věnuje období 1945 – 1947 a druhá část se zabývá vývojem sboru po státním převratu do roku 1949, kdy vznikly tzv. církevní zákony.

Následující kapitoly se věnují kultuře, sportu, politickým stranám, průmyslu a školství v Černošíně. Ne vždy bylo možné podat vyčerpávající informace o vývoji dané problematiky z důvodu nedostatečných archivních materiálů. V těchto případech jsem se snažila využít alespoň vzpomínek (byť někdy i skromných) pamětníků.

Pro svou diplomovou práci jsem využila řadu zdrojů. Stěžení zdroje informací o vývoji Černošína v poválečných letech pro mne představovaly archivní dokumenty uložené v SOkA Tachov a ve sborovém archivu Českobratrské církve evangelické v Černošíně, které jsem doplňovala vzpomínkami pamětníků. Práce obsahuje vzpomínky čtyř pamětníků. Je nutné ale podotknout, že všichni byli, až na jednoho, v uvedeném období poměrně mladí a ne vždy se perfektně orientovaly v politické situaci. Zmiňovanou výjimku představuje evangelický farář Jiří Marván, který toto období sám osobně nezažil, nicméně byl léta v úzkém kontaktu s lidmi, kteří s ním své vzpomínky často a rádi sdíleli. Rozhodla jsem se proto, zařadit do této práce i jeho vzpomínky. Jsem toho názoru, že i tyto vzpomínky dokázaly práci obohatit o cenné informace.

1. STRUČNÝ HISTORICKÝ VÝVOJ ČERNOŠÍNA DO ROKU 1945

První písemná zmínka o Černošínu pochází z konce 13. století. Předpokládá se, že původní osídlení bylo české.¹ V letech 1374 -1382 patřilo město významnému šlechtici Bohuslavu ze Švamberka. Před rokem 1400 byl již Černošín državou pánů z nedalekého Volfštejna.² Během husitských válek byl hrad Volfštejn pobořen, opuštěn a správa panství se přesunula na hrad Třebel. V 16. století se město dostalo opět do vlastnictví rodu Švamberků, kteří Černošín roku 1541 povýšili z dosavadní vesnice na městečko. Černošínu se navíc dostalo povolení pečetit červeným voskem a švamberský rodinný erb se stal znakem města. Růstu významu Černošína zcela jistě napomohla i jeho poloha na významné obchodní stezce z Plzně do Chebu a Norimberka.

Na vývoji městečka v 17. století se neblaze podepsala třicetiletá válka. Černošín po dobu jejího trvání trpěl četnými průchody vojsk a nedalekými válečnými operacemi.

Po třicetileté válce došlo v důsledku politických změn k sílení germanizace a v Černošíně se ve velké míře začalo usazovat německé obyvatelstvo. Velkému rozmachu německého živilu napomohla také skutečnost, že panství přešlo do vlastnictví šlechticů ze Zinzendorfu, od nichž Černošín zdědila J. N. z Wiedersperku, která představovala poslední vrchnost poddanského městečka. Sílicí germanizace, která byla později podporována i státem, vedla k tomu, že v 19. století byl Černošín již zcela poněmčen.

4. června 1804 vypukl následkem velkého sucha požár, který zasáhl 84 obytných domů i s hospodářskými budovami. Požár pohltil také zdejší radnici s celým městským archivem. Zachránilo se tehdy jen několik významných listin, mezi nimiž byla i nejstarší černošínská listina, privilegium Švamberků z roku 1551 a kniha manželských smluv, která byla vedena od roku 1717. O záchranu těchto listin se postaral tehdejší starosta Josef Röhling. Další velký požár zasáhl roku 1836 celou východní polovinu obce. Pohltil celkem 69 domů včetně nové radnice a pošty. Poté bylo nařízeno stavět obydlí z cihel a začala se osidlovat východní část obce za potokem, pozdější Pančava. I přes tyto katastrofy městečko nabývalo na významu a po zbudování silnice ze Stříbra do Plané a Chebu se stal Černošín střediskem širokého okolí.

---

¹ JOKLOVÁ Oxana, *Černošín od sklonku 19. století do roku 1938*. Plzeň. Diplomová práce. ZČU v Plzni, Fakulta pedagogická, s. 4.

² FOUDE, Karel, *Obec Černošín: Stavební a kulturní památky západních Čech*, Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 1995, nestr.

V roce 1873 byl Černošín, ve kterém žilo již zhruba tisíc obyvatel, pozměněn status z městečka na město. K nejvíce rozvinutému řemeslu v 19. století zde patřilo obuvnictví, které se o řadu let později promítlo i do založení zdejších obuvnických továren.

Roku 1878 byla v Černošíně vídeňským podnikatelem zřízena továrna na rozžehadla. Další dvě továrny zde byly založeny roku 1898 bratry Richterovými. Rodinný podnik bratrů Richterových, fungující až do druhé světové války, zaujal ve městě významné postavení a jeho majitelé ovlivňovali politický i kulturní život města. Je pozoruhodné, že i po vzniku tohoto podniku, ještě v roce 1900, ve městě působilo kolem 100 domácích ševců.

Další pracovní příležitosti pro místní obyvatelstvo krom zmiňovaných továren skýtal také čedičový lom na Vlčí hoře, založený taktéž na konci 19. století. Dále pak zdejší cihelna a pila.

Počínaje 19. stoletím začala v Černošíně vznikat řada spolků. Mezi nejvýznamnější patřily tělovýchovné spolky Turnverein a Schulferein, které měly velký vliv na německé obyvatelstvo všech společenských vrstev. Mimo svého tělovýchovného a vzdělávacího programu plnily tyto spolky také funkci šířitele nacionalistických hesel.

Jak se odrazila první světová válka na životě černošínských Němců, nelze pro nedostatek pramenů jednoznačně říci. Ze seznamu narukovaných vyplývá, že desítky zdejších rodin přišly o své živitele a ubylo zde velké množství nejschopnějších pracovních sil. Tato skutečnost pak pravděpodobně měla za následek snížení produkce výroby, což vedlo k zásobovací krizi, přetrvávající do konce války a doznívající ještě za dob první republiky.

Dne 5. října 1938 za velkého jásotu místních obsadila Černošín německá vojska. Po vypuknutí druhé světové války v září 1939 nastupovali černošínští Němci s nadšením na frontu, odkud se mnozí z nich nevrátili. Místní Němci až do konce války věřili v německé vítězství. Zpráva o Hitlerově smrti na ně zapůsobila jako studená sprcha.³

---

³ JOKLOVÁ Oxana, *Černošín od sklonku 19. století do roku 1938*. Plzeň. Diplomová práce. ZČU v Plzni, Fakulta pedagogická, s. 6 – 24.

2. OSVOBOZENÍ ČERNOŠÍNA

Postupující Rudá armáda a armáda Spojenců vyvolávaly v Němcích strach. Zdejší německé stráže se neustále držely na pozoru a bedlivě střežily všechny místní křižovatky. Ve městě rostly barikády. Americké jednotky byly očekávány směrem od Plané.⁴

Ačkoli bylo úmyslem velitele místní SS obec vojensky chránit, starosta Černošina toto rozhodnutí nerespektoval a prohlásil Černošín za otevřené město. Oddíl SS tedy opustil Černošín a vydal se směrem na západ.⁵

V dopoledních hodinách dne 6. května přijela do Černošina první americká divize. Nepřijela ale od Plané, jak Němci očekávali, nýbrž směrem od Svojšína. Krátce po ní do Černošina dorazili další američtí vojáci, tentokrát směrem od Stříbra. Černošín byl tak obsazen v krátké době, bez jediného výstřelu.⁶ Po obsazení obce americkými jednotkami jugoslávští zajatci, kteří byli v obci nasazeni na práci v hostinci, vyvalili na náměstí soudek piva, které čepovali svým osvoboditelům.⁷

Na konci války se v Černošíně nacházelo pouze 18 Čechů, kteří zde byli nasazeni na práci. O počtech Čechů, kteří zde žili trvale po dobu protektorátu, nemáme informace.⁸ Nicméně z archivních dokumentů je patrné, že Češi v Černošíně žili trvale i v této době.

V polovině května 1945 vznikly Revoluční gardy, které se staly základem tzv. závodních milicí.⁹ Revoluční garda dorazila do Černošina společně se dvěma členy státní bezpečnosti Antonínem Coufalem a strážmistrem Ladislavem Havlem, dne 19. května 1945. Gardistům velel Josef Čechura. Členové Revoluční gardy zde hlídali místní továrnu na obuv, aby zamezili krádežím uskladněných výrobků.¹⁰

20. května 1945 předali američtí důstojníci správu města československým úřadům.¹¹

---

⁴ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1945 – 1946.

⁵ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 22.

⁶ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1945 – 1946.

⁷ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 22.

⁸ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s.21.

⁹ ČAPKA, František – SLEZÁK, Lubomír – VACULÍK, Jaroslav. *Nové osídlení pohraničí českých zemí po druhé světové válce*. Brno: Cerm, 2005, s. 26.

¹⁰ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1945 – 1946.

¹¹ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 22.

Krátce po osvobození města vznikl v Černošíně Revoluční národní výbor, vytvořený Čechy, kteří zde byli přes válku totálně nasazeni. Nově vzniklý orgán spolu s americkými vojáky zabezpečoval německý majetek.¹² První informační schůze Revolučního národního výboru se konala za účasti nového starosty Josefa Mikeše dne 29. května 1945. Josef Mikeš byl Čech, který v Černošíně setrval i za doby okupace.¹³ Na programu schůze výboru bylo přijetí tří nových členů do Národního výboru,¹⁴ jehož složení bylo následující:

Předseda: Josef Mikeš

Tajemník a zapisovatel: Jaroslav Stehlík

Členové: Václav Bláha, František Hadač, Karel Hess, Václav Kůrka, Karel Láska Rudolf Lepič, Václav Pašek, Josef Sádlik, Jan Sedlák, Josef Štěrba, Stanislav Štěrba.¹⁵

Dále byl na schůzi hospodářem města ustanoven Rudolf Lepič a do policejní stráže byl zvolen Václav Štěrba.¹⁶

V prvních dnech měsíce června byla ustanovena a jmenována také Místní správní komise s kapitánem Josefem Čechurou v čele.¹⁷ Ta se od své 3. schůze, která se konala dne 20. června 1945, stala hlavní představitelkou státní moci v Černošíně. Na pozici úředníka obce byl přijat Josef Svoboda.¹⁸

Dne 5. června bylo hlavním bodem jednání schůze Místního národního výboru udělování správ na německé živnosti. Převzetí první národní správy bylo stanoveno na 7. června 1945.¹⁹

6. června 1945 byla dvoutřetinovou většinou svolána mimořádná schůze Revolučního národního výboru. Na ní byl dosavadní předseda Josef Mikeš zproštěn své funkce pro svou

---

¹² SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1945 – 1946.

¹³ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 22.

Revoluční národní výbor byl utvořen z Čechů, kteří byli v Černošíně v době války totálně nasazeni

¹⁴ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 29. května. 1945.

¹⁵ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 22.

¹⁶ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 29. května 1945.

¹⁷ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1945/1946.

¹⁸ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 23.

¹⁹ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 5. června 1945.

činnost u Werkschutzu.²⁰ Novým předsedou byl zvolen Václav Pašek, místopředsedou zůstal i nadále Karel Láska.²¹

2.1. Problémy s tzv. národními hosty

Ke konci války českými zeměmi proudily z východu na západ početné zástupy utečenců a ustupující německé jednotky. Ve snaze uniknout před postupující sovětskou armádou se snažily dostat, pokud možno, co nejdále na západ, kde území kontrolovala spojenecká vojska. V květnu 1945, po stabilizaci demarkační linie, se převážná část německých uprchlíků nacházela právě na území obsazeném americkými jednotkami.²² V Černošíně jich bylo 450. Místní správní komisi působili starosti jak ohledně ubytování, tak co se týče stravování.²³

O odstěhování uprchlíků jednala místní správní komise na své schůzi již 20. června 1945, kdy bylo rozhodnuto o zahájení spolupráce s americkými úřady.²⁴

Podle zápisu ze schůze Místní správní komise ze dne 10. července 1945 bylo na základě intervencí u amerických úřadů odsunuto 54 německých uprchlíků do západní okupační zóny Německa a další transporty uprchlíků byly přislíbeny. Dále bylo uvolněno 150 uprchlíků pro žňové práce.²⁵ Zápis ze schůze MSK uskutečněné 17. července 1945 informuje o odsunu dalších 35 rakouských uprchlíků a předání 118 uprchlíků Úřadu ochrany práce v Přešticích pro žňové a jiné hospodářské práce. Souběžně s těmito odsuny probíhaly přípravy k dalšímu předání 55 uprchlíků, kteří byli transportováni na Nepomucko.²⁶

---

²⁰ Werkschutz byla německá organizace, která vznikla roku 1941 za účelem ochrany důležitých továren před sabotážemi a partyzánskými útoky. Spadla pod velení Polizei. S koncem války ukončila svou činnost.

²¹ SOKa Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, zpráva MNV Černošín titul. ONV Stříbro.

²² VON AUBURG, Adrian, STANĚK Tomáš (ed.), *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945 – 1951: Duben – srpen/září 1945: „Divoký odsun a počátky osídlování.* díl II., sv. 1, Středoluky: Zdeněk Susa. 2011., s. 171.

²³ SOKa Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 22 - 23.

²⁴ SOKa Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 20. června 1945.

²⁵ SOKa Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 10. července 1945.

²⁶ SOKa Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 17. července 1945.

Ke dni 29. října 1945 se v obci nacházelo ještě 167 uprchlíků.²⁷ Ti byli odsunuti až v lednu a v únoru 1946.²⁸

---

²⁷ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, zpráva MSK Černošín policejnímu referátu OSK ve Stříbře datována ze dne 29. září. 1945.

²⁸ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 14. ledna 1946.

3. ODSUN NĚMCŮ

Na začátku 30. let žilo v Československu přes tři miliony Němců, majících československé občanství.²⁹ Konkrétně v Černošíně žilo přes 1500 Němců.³⁰ V českých zemích činila tato německá menšina 29,5% a na Slovensku 4,7% obyvatelstva. Nejvíce Němců žilo v pohraničí českých zemí.³¹ Chování sudetských Němců v druhé polovině 30. let, v době Mnichova a v období okupace, podnítilo hlubokou nenávist v českém národním prostředí a zároveň tím vzkřísilo v některých politických kruzích představy o možném trvalém oslabení německého živilu v budoucí republice. Touto problematikou se zabýval prezident E. Beneš a jeho přívrženci ještě v době před válkou.

„Bylo mi jasno hned po Mnichově, že až jednou půjde o odstranění mnichovské dohody a jejích důsledků, bude musit být řešena zásadně a definitivně pro náš stát i otázka menšinová a speciálně otázka našich Němců.“ [E. Beneš]³²

V této době se počítalo pouze s početní redukcí německé menšiny, v důsledku drobných územních ústupků a částečného vystěhování.³³

Představy o radikálním postupu vůči německé menšině v pohraničí se začaly formovat v československém odboji vznikem Protektorátu Čechy a Morava a zejména pak po zahájení války. Ale teprve až ke konci roku 1940 začaly být radikální varianty postupu vůči československým Němcům prosazovány.³⁴

Této problematice byla v londýnském exilu od roku 1942 věnována větší pozornost a byla stále častěji tématem diskuzí. Nejvýznamnějším bodem v prosazování odsunu Němců byla návštěva prezidenta Edvarda Beneše v Moskvě v prosinci roku 1943. Beneš zde předložil Sovětům čtyři memoranda, z nichž jedno pojednávalo právě o problematice sudetských Němců. V tomto memorandu si exilová vláda vyhrazovala právo na rozhodnutí, komu po válce udělí československé státní občanství, a kdo bude muset

---

²⁹ STANĚK, Tomáš, *Předpoklady, průběh a důsledky vysídlení Němců z Československa (1918 – 1945): Studijní materiál*. Ostrava: Amosium servis. 1992, s. 14.

³⁰ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 19.

³¹ STANĚK, Tomáš, *Předpoklady, průběh a důsledky vysídlení Němců z Československa (1918 – 1945): Studijní materiál*. Ostrava: Amosium servis. 1992, s. 14.

³² BENEŠ, Edvard, *Odsun Němců z Československa a dokumenty*. Praha: Společnost Edvarda Beneše. 2011., s. 9.

³³ STANĚK, Tomáš, *Předpoklady, průběh a důsledky vysídlení Němců z Československa (1918 – 1945): Studijní materiál*. Ostrava: Amosium servis. 1992., s.22.

³⁴ STANĚK, Tomáš, *Předpoklady, průběh a důsledky vysídlení Němců z Československa (1918 – 1945): Studijní materiál*. Ostrava: Amosium servis. 1992, s. 24.

republiku opustit. Zároveň bylo požadováno osídlení každé obce v pohraničí minimálně 67% slovanského obyvatelstva. Bylo tedy jasné, že pohraničí bude muset být nově osídleno Čechy a Slováky.³⁵ Sovětští představitelé s odsunovým plánem souhlasili, ale požadovali jednání o problematice i s ostatními velmocemi.

V průběhu roku 1944 byl odsunový plán postupně upřesňován s ohledy jak na domácí poměry, tak i na postoje velmocí.³⁶

V březnu 1945 se k problematice odsunu Němců vedla další jednání při projednávání tzv. „Košického vládního programu“ v Moskvě.³⁷ Zde zástupci londýnského exilu jednali s československými komunisty. Komunisté se pochopitelně během jednání snažili prosadit co největší množství svých stanovisek, ve většině podstatných bodů se jim to podařilo. Dokument byl pak vyhlášen dne 5. dubna 1945 v Košicích.³⁸ Ačkoli například jeho desátá kapitola pojednávala o ustavení národních správ na německý a maďarský majetek, tento vládní program stále neobsahoval jasnou podobu „definitivního řešení“ v záležitosti osídlení pohraničí.³⁹

Jakmile přišel konec války, německé obyvatelstvo bylo prohlášeno za „státně nespolehlivé“⁴⁰, a tím bylo umožněno provádění lokálních vyhánění Němců za hranice, tzv. divoké odsuny.

Teprve až Postupimská konference, probíhající od 17. července do 2. srpna 1945, uzavřela otázku odsunu Němců. Zde „kauzu transferu sudetských Němců z ČSR (a Polska a Maďarska) uzavřela a současně jí otevřela dveře „Zpráva o třístranné konferenci v Berlíně z 2. srpna 1945“⁴¹ Velký význam měl zejména XIII. článek Závěrečné zprávy, který obsahoval výzvu, aby byla zatím pozastavena všechna vyhošťování Němců, dokud nebude celá záležitost podrobně prozkoumána. V této době totiž již probíhaly rozsáhlé

---

³⁵ ČAPKA, František – SLEZÁK, Lubomír – VACULÍK, Jaroslav. *Nové osídlení pohraničí českých zemí po druhé světové válce*. Brno: Cerm, 2005., s. 24.

³⁶ STANĚK, Tomáš, *Předpoklady, průběh a důsledky vysídlení Němců z Československa (1918 – 1945): Studijní materiál*. Ostrava: Amosium servis. 1992., s. 31 – 32.

³⁷ ČAPKA, František – SLEZÁK, Lubomír – VACULÍK, Jaroslav. *Nové osídlení pohraničí českých zemí po druhé světové válce*. Brno: Cerm, 2005., s. 24.

³⁸ BRUGEL, Johann Wolfgang, *Češi a Němci 1939 – 1946*. Praha: Academia. 2008., s. 176 – 177.

³⁹ ČAPKA, František – SLEZÁK, Lubomír – VACULÍK, Jaroslav. *Nové osídlení pohraničí českých zemí po druhé světové válce*. Brno: Cerm, 2005., s. 24.

⁴⁰ Postavení německé menšiny v Československu upravovala vládní nařízení z 5. května 1945 a dekret prezidenta republiky č. 5/1945 Sb. z 19. května 1945.

⁴¹ RICHTER, Karel, *Bez démonů minulosti: česko – německé vztahy v osudových okamžicích společné minulosti*. Praha: Rodiče. 2003., s. 303

vysídlovací akce. Prezident Truman k záležitosti uvedl: „V *Postupimi* jsme byli postaveni před hotovou věc a okolnostmi přinuceni souhlasit. Byl to svévolný akt násilí.“⁴² USA a Velká Británie přistoupily na klauzuli o organizovaném transferu patrně jen proto, aby zabránily dalším tragediím a chaosu.⁴³

Postupimskou konferencí byly tedy započaty přípravy organizovaného odsunu. Během těchto organizačních příprav se postavení sudetských Němců zcela změnilo. Bylo likvidováno německé školství, Němci museli ve městech nosit viditelné označení, nakupovat mohli pouze v omezenou dobu, rovněž jejich návštěvy veřejných míst byly časově omezené, nesměli využívat hromadné dopravní prostředky, opouštět místo bydliště a v neposlední řadě také ztratili československé státní občanství, jehož je zbavoval dekret prezidenta republiky č. 33/1945 Sb.⁴⁴

Organizační přípravy transferu německé menšiny ukončilo vydání Ústřední směrnice k provádění odsunu, v prosinci 1945.⁴⁵ Samotné tzv. organizované odsuny byly pak zahájeny v lednu 1946 a bylo během nich vysídleno 2 256 000 Němců. Zbytek Němců, kteří zde zůstali, měl být rozptýlen z pohraničí do vnitrozemí. V roce 1950 tvořily osoby německé národnosti už jen 1,8 % obyvatelstva.⁴⁶

3.1. Odsun Němců z Černošína

Odsuny německého obyvatelstva byly v Černošíně započaty v roce 1946. Protože již mezitím do obce přicházeli noví osídlenci, museli Němci s nově příchozími žít pod jednou střechou. Černošínští pamětníci, kteří soužití s Němci v jedné domácnosti osobně zažili, tvrdí, že bylo s nimi možné vycházet naprosto bezproblémově.⁴⁷ Farář Jiří Marván k této problematice poskytl své vzpomínky na vyprávění členů zdejšího evangelického sboru:

---

⁴² STANĚK, Tomáš, *Předpoklady, průběh a důsledky vysídlení Němců z Československa (1918 – 1945): Studijní materiál*. Ostrava: Amosium servis. 1992, s. 47.

⁴³ STANĚK, Tomáš, *Předpoklady, průběh a důsledky vysídlení Němců z Československa (1918 – 1945): Studijní materiál*. Ostrava: Amosium servis. 1992, s. 47.

⁴⁴ KAPLAN, Karel, *Pravda o Československu 1945 – 1948*. Praha: Panorama. 1990., s. 146.

⁴⁵ BENEŠ, Zdeněk, KURAL, Václav, *Rozumět dějinám: vývoj česko – německých vztahů na našem území v letech 1848 – 1948*. 2. opr. Vydání, Praha: Gallery. 2002, s. 211.

⁴⁶ BĚLINA, Pavel, *Dějiny koruny zemí českých. II. Od nástupu osvícenství po naši dobu*. Praha: Paseka. 1999, s. 253.

⁴⁷ Výpověď Ludvíka Krbce ze dne 3. července 2013 a výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. července 2013.

„Když sem přišli (reemigranti), někteří z německých obyvatel tu ještě byli. Odsun zde neprobíhal tak razantně. Němci si toho s sebou moc nemohli vzít, jen nějaké zavazadlo a předepsanou váhu a tak. Paní Jersáková říkala, že bydleli pohromadě s německou rodinou. Vycházeli spolu dobře a pomáhali si navzájem. Asi měsíc tu žili společně.“⁴⁸

První odsuny německého obyvatelstva proběhly ve dnech 9. a 10. července 1946. Tehdy bylo z Černošína odsunuto celkem 446 Němců.⁴⁹ O hladký průběh těchto odsunů se staral celý Národní výbor ve spolupráci s rolnickou komisí.⁵⁰ Dalších 250 Němců bylo odsunuto 13. srpna 1946. Během jednoho měsíce bylo odsunuto celkem 696 osob německé národnosti. Zůstali zde jen Němci, kteří byli prozatím nenahraditelní jako dělnická síla v továrně bratří Richterů. 31. srpna 1946 byl uskutečněn další odsun 45 Němců. 5. září 1946 bylo odsunuto 40 Němců.⁵¹ V obci ale ještě zbylo několik celých německých rodin. Za tuto skutečnost byl volán k odpovědnosti odsuvný referent, který za průběh odsunu zodpovídal.⁵² O dalším vývoji situace se v archivních dokumentech již nedočítáme.

Černošínští Němci byli odsouváni nejprve do sběrného tábora ve Stříbře, posléze do ruské nebo americké okupační zóny Německa.⁵³

Informace o odsunech Němců poskytuje také kronika zdejší školy: *„Němci vidí, že je s nimi konec.“ „ Dne 9. a 10. července bylo odsunuto 446 Němců. Černošín se zbavuje těch, kteří jim připravili Mnichov. Je pravdou, že mnozí z těch Němců, chtějí do odsunu, ale když na ně přijde řada, je zřejmo, že neradi opouštějí své, ale našimi předky jim darované domovy. Ale zákony naší vlády jsou přesné a nesmlouvavé.“⁵⁴*

Pro německé obyvatelstvo žijící v obci byly do odsunu zavedeny pracovní povinnosti, dohledem nad nimi byl pověřen Němec Tuche.⁵⁵

---

⁴⁸ Výpověď Jiřího Marvána ze dne 2. července 2013.

⁴⁹ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1946 – 1947.

⁵⁰ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 8. července 1946.

⁵¹ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1946 – 1947.

⁵² SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 16. září 1946.

⁵³ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 31.

⁵⁴ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1946 – 1947.

⁵⁵ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 2. ledna 1946.

Spolužití s Němci v jedné hospodářské usedlosti zažil pamětník Ludvík Krbec. Dle jeho slov, jeho rodina s Němci vycházela dobře, potíže jim činila jen jazyková bariéra. Co se týče vzájemných shod a neshod v rámci spolužití německého a nového českého obyvatelstva v případě ostatních obyvatel, uvádí, že záleželo na jednotlivcích. V Černošíně byla značná část obyvatelstva hluboce věřících⁵⁶, od čehož se odvíjelo i jednání s místními Němci. Ale našli se i tací, kteří měli potřebu německému obyvatelstvu demonstrovat svoji nynější „nadřazenost“.⁵⁷

---

⁵⁶ Evangelického vyznání.

⁵⁷ Výpověď Ludvíka Krbce ze dne 3. července 2011.

4. NOVÉ OSÍDLOVÁNÍ

Odsunem Němců z Československa vyvstala také nutnost Němci opouštěné pohraničí nově dosídlit. Odsun i nové osídlování představují v podstatě dvě fáze jednoho procesu, které se složitě, jak časově tak věcně, proplétaly a podmiňovaly. Nutno dodat, že poválečné osídlování vstoupilo do dějin jako největší vnitrozemský přesun obyvatelstva v dosavadních českých dějinách.⁵⁸ V pohybu bylo tenkrát kolem pěti milionů lidí. Autoři Čapka, Slezák a Vaculík poválečné osídlování pohraničí definují jako *“několikaletý, nekončící migrační proces, kdy se příchody a odchody vzájemně prolínaly. Jednou převažovaly první, jindy druhé a v tomto smyslu nebyl vlastně osídlovací proces nikdy beze zbytku ukončen.”*⁵⁹

Vize nového osídlování pohraničí vznikala již za druhé světové války během diskuzí o poválečném postavení československých Němců. Jediný plán, který vznikl, byl vypracován domácím odbojem.⁶⁰

Podobně jako v případě odsunu Němců můžeme i proces osídlování rozčlenit na dvě etapy – na první „divoké“ osídlování a následné organizované osídlování. Dále rozlišujeme dvě formy osídlování - zemědělské⁶¹ a nezemědělské, které probíhaly rozdílným způsobem. V podstatě i legislativní kroky týkající se těchto dvou forem měly odlišné tempo.

První čeští osídlenci se do pohraničí vydávali již bezprostředně po válce a přebírali zde německý majetek. Obvykle se jednalo o obyvatelstvo z vnitrozemí, ovšem pohraniční území osídlovali také lidé, kteří zde byli v době okupace nasazeni na práci, či různí navrátilci, kteří v pohraničí žili do roku 1938 nebo přeživší z koncentračních táborů a vězení.⁶² Kolik osídlenců se do pohraničí vydalo během jeho první etapy, dnes nelze

---

⁵⁸ ČAPKA, František – SLEZÁK, Lubomír – VACULÍK, Jaroslav. *Nové osídlení pohraničí českých zemí po druhé světové válce*. Brno: Cerm, 2005, s. 5 – 6.

⁵⁹ ČAPKA, František – SLEZÁK, Lubomír – VACULÍK, Jaroslav. *Nové osídlení pohraničí českých zemí po druhé světové válce*. Brno: Cerm, 2005, s. 33.

⁶⁰ ČAPKA, František – SLEZÁK, Lubomír – VACULÍK, Jaroslav. *Nové osídlení pohraničí českých zemí po druhé světové válce*. Brno: Cerm, 2005, s. 23.

⁶¹ Dobově označováno jako kolonizace.

⁶² VON AUBURG, Adrian, STANĚK Tomáš (ed.), *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945 – 1951: Duben – srpen/září 1945: „Divoký odsun a počátky osídlování. díl II., sv. 1, Středoluky: Zdeněk Susa. 2011, s. 187.*

přesně určit. Na základě vydaných potravinových lístků lze ale předpokládat, že se tenkrát vydávalo do pohraničí v průměru 175 tisíc osob měsíčně.⁶³

Pro všechny, kteří se rozhodli přesídlit do pohraničí bezprostředně po válce, znamenalo toto rozhodnutí velký krok do neznáma. Odcházeli do cizího, v jistých ohledech nepřátelského prostředí a často bylo nutné dočasné spolužití s neodsunutými Němci. Toto spolužití nebylo vždy bezproblémové.⁶⁴

Zdaleka ne všichni přicházeli do pohraničí s úmyslem se zde usadit. Našli se tací, které sem přilákala vidina snadného a rychlého obohacení. Takoví lidé po naplnění svých zjištěných záměrů pohraničí opět opustili. Již v době po osvobození se pro ně vžilo označení „zlatokopové“.⁶⁵ Ani Černošín jich nezůstal ušetřen. Místní, kteří sem přišli až o něco později, získávali do národní správy již zlatokopy vyrabované hospodářské usedlosti. Paní Jarešová k této problematice uvedla: „*Když Němci měli být odsunuti, tak sem chodili nejdřív Šumaváci a Slováci, aby převzali majetek, hlavně dobytek a krmení. Majetek rozkradli, co se dalo využít nebo zpeněžit, a odvezli to na Šumavu nebo na Slovensko*“⁶⁶

V oblasti zemědělského osídlování byly klíčové tři dokumenty, a sice dekret č. 5/1945 Sb. ze dne 19. května 1945, tzv. dekret o národní správě, dále dekret č. 12/1945 Sb. ze dne 21. června 1945, tzv. dekret konfiskační a dekret č. 28/1945 Sb. ze dne 20. července, tzv. dekret osídlovací. Dle tehdejších odhadů mělo být na podkladě těchto dokumentů zkonfiskováno přes 2 000 000 hektarů zemědělské a lesní půdy v celém Československu.

Dekret o národní správě uvaloval národní správu na majetek osob státně nespolehlivých. Národním správcem se mohla stát jen osoba státně spolehlivá, právně bezúhonná a s příslušnými odbornými i praktickými znalostmi. Národní správci museli o svěřený majetek pečovat v souladu s ekonomickými a národními zájmy a byli odpovědní za případné škody z nedbalosti.

Konfiskační dekret konfiskoval zemědělský majetek, bez možnosti náhrady. Vztahoval se na osoby německé a maďarské národnosti, dále na zrádce a nepřátele republiky. Zákon

---

⁶³ První etapa probíhala od jara do podzimu 1945.

⁶⁴ ČAPKA, František – SLEZÁK, Lubomír – VACULÍK, Jaroslav. *Nové osídlení pohraničí českých zemí po druhé světové válce*. Brno: Cerm, 2005, s. 25.

⁶⁵ VON AUBURG, Adrian, STANĚK Tomáš (ed.), *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945 – 1951: Duben – srpen/září 1945: „Divoký odsun a počátky osídlování“*. díl II., sv. 1, Středoluky: Zdeněk Susa. 2011., s. 188.

⁶⁶ Výpověď Jaroslavy Jarešové ze dne 9. Dubna 2011.

také uváděl, kdo může zkonfiskovaný zemědělský majetek obdržet. Byly to obce, okresy, státy, výrobní družstva a pak drobní přídělci. Podle tohoto dekretu mohli oprávnění uchazeči získat ornou půdu až v rozsahu 8 ha a zemědělskou půdu v rozsahu až 10 ha.⁶⁷ Dělníci, zaměstnanci a živnostníci měli možností získat až 0,5 ha.

Nejpozději přijatý osídlovací dekret obsahoval nová ustanovení o žadatelích ucházejících se o příděl půdy a dalšího majetku v pohraničí.⁶⁸

Jak už bylo řečeno, legislativní úkony týkající se zemědělského a nezemědělského osídlování se neuskutečňovaly stejně rychle. Co se týče nezemědělského osídlování, tak v bezprostředně poválečném období neexistovaly žádné obecně závazné normy a forma nezemědělského osídlování nebyla jasně stanovena. Tyto poměry změnilo až vydání dekretu č. 108/1945 Sb.^{69 70}

4.1. Vývoj Černošína v procesu nového osídlování

Nové osídlování Černošína bylo započato prakticky ihned po jeho osvobození, kdy v obci zůstávali někteří Češi, kteří zde byli nasazení na práci po dobu okupace,⁷¹ a ve svých hlavních rysech bylo ukončeno počátkem roku 1947.⁷² Do začátku roku 1948 pak bylo ukončeno definitivně. V lednu 1948 zde žilo 933 obyvatel a osídlování bylo tedy ukončeno za stavu 90% osídlení obce.⁷³

Původním záměrem bylo osídlit obec obyvatelstvem z okresu Říčany u Prahy. K tomu nakonec ale nedošlo a Černošín dosídlili obyvatelé z okresu Rokycany společně s reemigranty z Polska, Volyně a Francie.⁷⁴

---

⁶⁷ Pro rodiny s alespoň třemi dětmi byl tento příděl zvýšen na 10 ha v případě orné nebo 13 ha v případě zemědělské půdy.

⁶⁸ ČAPKA, František – SLEZÁK, Lubomír – VACULÍK, Jaroslav. *Nové osídlení pohraničí českých zemí po druhé světové válce*. Brno: Cerm, 2005, s. 36 – 39.

⁶⁹ Pro nezemědělské osídlování měl podobný význam jako dekret č. 12/1945 Sb. pro zemědělské osídlování.

⁷⁰ VON AUBURG, Adrian, STANĚK Tomáš (ed.), *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945 – 1951: Duben – srpen/září 1945: „Divoký odsun a počátky osídlování*. díl II., sv. 1, Středoluky: Zdeněk Susa. 2011, s. 199 – 200.

⁷¹ Výpověď Ludvíka Krbce ze dne 3. července 2013.

⁷² SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 27. ledna 1947

⁷³ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 15. ledna 1948.

⁷⁴ SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 23.

V červnu 1945 bylo v Černošíně zahájeno ustanovování národních správ.⁷⁵ Nově příchozí osídlenci měli tehdy možnost, vybrat si jednu ze 138 zdejších zemědělských usedlostí, k nimž náležel živý i mrtvý inventář.⁷⁶

Počet nových obyvatel české národnosti v Černošíně stále rostl. V září 1945 žilo v obci již 63 českých obyvatel a v listopadu pak došlo dokonce k přelidnění obce, protože zatímco do Černošína přicházeli stále noví osídlenci, ale odsun Němců byl pozastaven.⁷⁷ Za rok 1945 osídlilo obec dohromady 275 Čechů, z nichž 141 pocházelo z Československé republiky, 109 z Polska, 18 ze Sovětského svazu a 7 z Francie.⁷⁸

Zemědělství se v prvním poválečném roce velmi dařilo. Sklizeň byla tak bohatá, že se Místní správní komise rozhodla, prodloužit pracovní doby na žních, a to až do jedenácté hodiny večerní. Pro děti, jejichž rodiče sklízeli zemědělskou úrodu, byla zřízena opatrovna, kde o ně pečovala učitelka z mateřské školky, paní Tutschová.⁷⁹

V srpnu 1945 byly Místní správní komisí vytvořeny jednotlivé referáty (finanční, hospodářský, obchodní a živnostenský), na jejichž pozice byli obsazeni místní odborníci.⁸⁰ Ve stejném měsíci bylo rozhodnuto o zahájení prvního poválečného školního roku v místní škole a zahájeny opravné práce na školní budově.⁸¹ Téhož měsíce došlo také k převzetí hasičského inventáře a zvolení hasičského výboru, jehož volba proběhla v rámci schůze všech českých mužů žijících v obci.⁸² Podle vzpomínek pamětníka Ludvíka Krbce zdejší hasiči oblékali původně německé uniformy, které si dali upravit. Nové uniformy dostali až později. V případě požáru si auto museli půjčovat z místní továrny, za to pak připojili hasičskou stříkačku.⁸³

---

⁷⁵ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 5. června 1945.

⁷⁶ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, zpráva MSK Černošín titul. Ministerstvu ochrany práce a sociální péče v Praze ze dne 22. 10. 1945.

⁷⁷ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, zpráva vedoucímu repatriantskému táboru v Ďáblicích ze 13. listopadu 1945

⁷⁸ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 23.

⁷⁹ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 17. července 1945.

⁸⁰ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 2. srpna 1945

⁸¹ SOKA Tachov, *Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1945 – 1946*.

⁸² SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 27. srpna.

⁸³ Výpověď Ludvíka Krbce ze dne 3. července 2013.

V listopadu 1945 byla místní správní komise rozšířena na šest členů, kterým byly v následujícím měsíci přiděleny jednotlivé referáty. Složení Místní správní komise pak bylo následovné: Předseda: Josef Čechura (KSČ)

I. místopředseda: František Bittner (NS)

II. místopředseda: Václav Netrval (pol. vězeň)

Referáty: bytový: Alois Vavroch (NS)

bezpečnostní a zajišťovací: Václav Netrval (pol. vězeň)

živnostenský: Pivoňka (KSČ)

hospodářský a finanční: František Bittner (NS)

kulturní a sociální: Bohumil Steiner (pol. vězeň)

zemědělský: Josef Čechura (KSČ)⁸⁴

V dalším období roku 1945 docházelo k časté obměně členů Místní správní komise, v níž vedle Čechů byli stále zaměstnáni i němečtí úředníci. První rozpočet obce po hospodaření se nacházel ve více než dvacetitisícovém schodku.⁸⁵

V roce 1946 se již hospodaření obce vyrovnalo vnitrozemí.⁸⁶ Obec hospodařila v mezích všech možných úspor a díky tomu byla finanční situace obce velmi dobrá. Černošín byl jedinou obcí v okrese, který vykazoval finanční přebytek. Obec ho využila na opravu vodovodu.⁸⁷

V březnu 1946 se v obci konaly volby do Místního národního výboru. Obyvatelé Černošína měli možnost vybrat si jednu ze dvou sestavených kandidátních listin (strany komunistické a strany národně sociální). Volby proběhly dle všeobecného, rovného, tajného a přímého hlasovacího práva. Vítězem voleb se stala strana komunistická, která obdržela 164 hlasů. Strana národně sociální obdržela 145 hlasů. Každá ze stran získala šest mandátů.⁸⁸

---

⁸⁴ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 21. prosince 1945.

⁸⁵ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 24.

⁸⁶ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 27.

⁸⁷ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 16. prosince 1946.

⁸⁸ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, *Kronika České školy státní v Černošíně*, školní rok 1945 – 1946.

Ustavující schůze Místního národního výboru se uskutečnila dne 18. dubna 1945. Předsedou výboru byl ustanoven František Pěnkava (KSČ), I. místopředsedou Ferdinand Kroutil (NS), II. místopředsedou Josef Belda (KSČ). Kulturním referentem se stal Bohumil Hejl (KSČ), zásobovacím referentem Josef Zahálka (KSČ), živnostenským referentem Jan Pivoňka (KSČ), bytovým referentem Emil Pospíšil (NS), zemědělským referentem Emil Sláma (NS), stavebním referentem Josef Hajžman (NS). Dalšími členy Místního národního výboru se stali Josef Faflák (NS) a Josef Sádlik (NS).⁸⁹ Po volbách byly ustanoveny také jednotlivé komise pro zdokonalení a usnadnění práce dosavadní Místní správní komise a pro zvýšení počtu spolupracovníků z řad občanstva.⁹⁰

První poválečné volby, se konaly na konci května 1946. Zatímco v českých zemích volby vyhrála s jasnou převahou komunistická strana (40% hlasů), na Slovensku zvítězila Demokratická strana, která sdružovala nekomunistické síly. Předsedou vlády se stal Klement Gottwald.⁹¹ V Černošíně se voleb účastnilo 400 osob. Vyhrála strana komunistická, která obdržela 205 hlasů. Strana národní sociální získala 169 hlasů, strana lidová 18 hlasů a strana soc. demokratická 8 hlasů.⁹²

I přes neustálé příchody nových osídlenců do Černošína, nedošlo roku 1946 k dostatečnému osídlení a obec se potýkala s problémy s neobhospodařovanou zkonfiskovanou půdou. Místní národní výbor k nápravě situace uskutečnil dva kroky. Za prvé vyzval dělnictvo v továrnách, aby si podali žádosti o přiděl pozemku k obhospodařování pro svou osobní potřebu a za druhé, požádal Oblastní osídlovací komisi, aby pro urychlené osídlení zemědělských usedlostí nepřihlížela k tomu, z jakého okresu uchazeči pochází.⁹³

Mezi nové osídlence, kteří přišli do Černošína v roce 1946, patří i reemigrantka Olina Klusáčková. Ta na svoji reemigraci vzpomíná následovně: „Z Polska jsme odjížděli v pětáctýřicátém v září. Poláci dávali docela nepěkně najevo, že my jsme Češi, a že tam nepatříme. Odjížděli jsme odtamtud se střelbou banderovců. To si pamatuju, jak nám stříleli do baráku, i jako malá holka si to pamatuju. V prosinci jsme přijeli do Žatce. Můj

---

⁸⁹ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, vyhláška MNV Černošín ze dne 19. dubna. 1946.

⁹⁰ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 29.

⁹¹ ČORNEJ, Petr, *České dějiny: výpravná historie českých zemí*. Brno: B4U Publishing. 2012, s. 150.

⁹² SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 31.

⁹³ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 6. května 1946.

strejda byl voják Svobodovy armády od Dukly, takže mohl dostat přednostní přiděl, mohl si vybrat. Většinou se to stahovalo sem a na Teplou (reemigranti), takže navštívil společně s tatínkem Černošín a vybrali si to tady. To, že si mohl vybrat, dostal vlastně víceméně za odměnu. Když jsme sem v šestačtyřicátém přišli, tak už ty velký usedlosti byly zabraný. Dostali jsme dům dole u kostela a k němu hospodářství. V domech žili ještě Němci. My jsme byly čtyři děti a v domě s náma bydlela ještě jedna svobodná slečna, byla krejčová, a vedle ve dvoře byl vejminek tam bydlela stará paní. V té době jí už mohlo být tak osmdesát. Vycházeli jsme s nimi dobře, než museli odejít. Nebyla tam nějaká třenice nebo, že bychom si dávali najevo, my jsme někdo a vy jděte pryč. Byli opravdu v pohodě. (Němci)“⁹⁴

K hladkému průběhu žní v roce 1946 bylo nutné zavést pracovní povinnosti. Platily pro Čechy i Němce. Zemědělské usedlosti nebyly stále totiž všechny osídlené.⁹⁵ I přes odsun Němců, který v mnohých oblastech ohrožoval sklizeň⁹⁶ a proběhl zde hned na začátku žní, byla sklizeň zvládnuta beze ztrát.⁹⁷

V září 1946 podal předseda Místního národního výboru rezignaci na svojí funkci. Za nového předsedu byl zvolen poštovní doručovatel Josef Nový.⁹⁸ Pamětník Ludvík Krbec na Nového vzpomíná takto: „Nový měl dost dobrou slovní zásobu. Když byly nějaké schůze nebo výročí a tak dále, vedl je on, protože byl dobrý řečník. Byl to taky komunista. Zkraje byli komunisté takoví vlašníci, ovšem potom vystrčili ramena. Ale oni to měli asi za úkol.“⁹⁹

Počátkem roku 1947 žilo v Černošíně již 822 obyvatel a bylo zde pod národní správou provozováno 32 živností.¹⁰⁰ Mnoho nových osídlenců bylo reemigranty. Bylo zde dohromady 72 reemigrantských rodin – 54 rodin z Polska, 16 rodin ze SSSR a 2 rodiny z Francie. Do konce roku pak počet obyvatel vzrostl ještě zhruba o sto osob.¹⁰¹

---

⁹⁴ Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. července 2013.

⁹⁵ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 32.

⁹⁶ KAPLAN, Karel, *Proměny české společnosti (1948 – 1960)*. Část druhá, Venkov. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR. 2012.

⁹⁷ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 32.

⁹⁸ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 23. září 1946.

⁹⁹ Výpověď Ludvíka Krbce ze dne 3. července 2013.

¹⁰⁰ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 27. ledna 1947.

¹⁰¹ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 9. října 1947.

Pro stále rostoucí počet obyvatelstva, došlo na jaře 1947 k rozšíření Místního národního výboru na z 12 na 24 členů.¹⁰² Rozdělení mandátů odpovídalo výsledkům parlamentních voleb.¹⁰³ Volba zástupců do nového Místního národního výboru proběhla dne 28. dubna 1947. Předsedou zůstával Josef Nový (KSČ), za I. místopředsedu byl zvolen František Knapp (NS), II. místopředsedou Josef Belda (KSČ). Do rady Místního národního výboru byli zvoleni pánové Žhaour (KSČ), Barák (KSČ), Koch (NS), Balušek (NS) a Stehlík (NS).¹⁰⁴

Hlavní problém, který s sebou přinesl rok 1947, představovalo katastrofální sucho, které mělo na zemědělství neblahý dopad.¹⁰⁵ Dále se v poválečné době celé pohraničí potýkalo s nadměrným pitím alkoholu. Hostinští měli přísně zakázáno podávat při tanečních zábavách jiné alkoholické nápoje než pivo a víno. Nesměli podávat alkohol osobám již opilým, mající sklon k opilosti nebo těm osobám, u kterých se dalo předpokládat, že se opijí. V případě nedodržení zmiňovaných zákazů, jim hrozilo i zastavení hostinské činnosti.¹⁰⁶ Černošínský Místní národní výbor navíc rozhodl, že opilci, kteří budou pohoršovat okolí, budou za trest uklízet ulice a náměstí.¹⁰⁷

Po celou dobu let 1945 – 1947 řešili černošínské problémy s obsazením pracovních míst zdravotnického charakteru. Po osvobození v obci ordinoval pouze německý lékař, který dle rozhodnutí Okresní správní komise ve Stříbře, nesměl léčit Čechy. Lékárna byla spravována lékárníkem také německé národnosti a ordinace zubního lékaře byla opuštěna.¹⁰⁸ Pozici českého lékaře a lékárníka se podařilo obsadit až v průběhu roku 1946,¹⁰⁹ českého lékárníka až roku 1947.¹¹⁰

---

¹⁰² SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, rozhodnutí OSK ve Stříbře titul MNV Černošín ze dne 18. dubna. 1947.

¹⁰³ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 25. března 1947.

¹⁰⁴ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 28. dubna 1947.

¹⁰⁵ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 18. srpna 1947.

¹⁰⁶ SOKA Tachov, fond Okresní národní výbor Stříbro 1945 – 1960 (neuspořádaný), karton 162, zpráva bezpečnostního referátu ONV Stříbro všem MNV, stanicím a okresnímu velitelství SNB a Společenstvu hostinských Stříbro datována ze dne 14. září. 1946.

¹⁰⁷ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 3. února 1947

¹⁰⁸ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, zpráva MSK Černošín titul. OSK ve Stříbře ze dne 21. června. 1946.

¹⁰⁹ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 27.

¹¹⁰ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 46.

5. STRUKTURA NOVÉHO ČESKÉHO OBYVATELSTVA ČERNOŠÍNA

Jak už bylo zmíněno v předchozí kapitole, noví čeští osídlenci přicházeli do Černošína z různých oblastí. Podle toho, odkud osídlenci přišli, rozlišujeme tři základní skupiny skladby černošínského obyvatelstva. První z nich jsou Češi, kteří přišli z vnitrozemí, druhou skupinu představují reemigranti z Polska a třetí reemigranti z Volyně. Dále do Černošína v malém počtu reemigrovali také Češi z Francie¹¹¹ a podle pamětnice paní Klusáčkové žil v Černošíně i reemigrant z Jugoslávie.¹¹²

Jednotlivé skupiny obyvatelstva se od sebe v mnohém odlišovaly. Každá ze skupin si s sebou přinášela jiný životní styl, různé zvyky a zastávala odlišné názory. Dle kroniky obce se černošínská společnost sžívala dohromady pomalu a s těžkostmi. Rozdíly mezi obyvateli se stíraly až ve druhé generaci, úplně odstraněny byly až ve třetí a čtvrté generaci.¹¹³ Ani jeden pamětník, se kterým jsem hovořila, tuto informaci o dlouholetém a náročném sžívání společnosti přímo nepotvrdil, jen pamětnice Božena Plincernerová ve svých vzpomínkách připustila, že začátky života v Černošíně, nebyly ze společenského hlediska úplně lehké.¹¹⁴ Pamětnice Olina Klusáčková uvedla: „*Evangelíci drželi víc po kupě. Lidé nevěděli, kam jdou. Šli do cizího, prakticky do ciziny, i když šli do vlasti. Takže když přišli, tak všichni tak nějak táhli ke kupě. Také hodně lidí přicházelo ze Šumavy a to byli zase katolíci, takže ty Šumaváci taky drželi po kupě. Ale to bylo zase jen tou vírou. Nedá se říct, že by se ti lidé od sebe nějak oddělovali a říkali, my jsme tihle a vy jste tihle, to nebylo.*“¹¹⁵

Rozdílnost obyvatelstva se projevovala také při vyučování. Děti mnohých reemigrantů, mnohdy i ve vyšším věku, přicházely v Černošíně do školy poprvé v životě. V Polsku nebyly totiž děti českých reemigrantů do polských škol přijímány a české školy zde nebylo vždy možné zakládat. Děti reemigrantů z Volyně sice školy navštěvovat mohly, ale pouze ty ukrajinské. K dohnání veškeré zameškané látky, museli jak žáci, tak učitelé vyvinout velké úsilí. Děti reemigrantů byly ale snaživé a mnohé z nich, po ukončení školní docházky v Černošíně, odcházely dále studovat.

---

¹¹¹ SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 37.

¹¹² Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. července 2013.

¹¹³ SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 37 - 40.

¹¹⁴ Výpověď Boženy Plincernerové ze dne 3. července 2013.

¹¹⁵ Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. července 2013.

Černošínské obyvatelstvo od sebe mnohé odlišovalo, ale jedna věc jim byla společná a tou byla hudebnost. Reemigranti z Polska byli velmi zpěvní. Ve svém smíšeném pěveckém souboru, vedeném J. Petráskem z Těchlovic, zpívali především církevní písně, ale zpívaly taktéž písně, opěvující krásy vzdálené vlasti (pocházející z dob, kdy ještě žili v Polsku). Volyňští reemigranti měli pro změnu dechovou kapelu. Jejich nejvíce oblíbenou písní byla „My pluli dál v zelený háj“. Někteří Češi z vnitrozemí se pak hudbou dokonce živili.

5.1. Osídlenci z vnitrozemí

Nejpočetnější skupinu přistěhovalců tvořili v Černošíně Češi z vnitrozemí. Mezi léty 1945 a 1947 se jich dle kroniky do obce přistěhovalo 490. Společnost Čechů z českého a moravského vnitrozemí byla od sebe odlišná, v čem přesně, archivní dokumenty neinformují. Ovšem i přesto lze říci, že tato skupina obyvatel nebyla tak odlišného a výrazného charakteru, jako tomu bylo u reemigrantů.

Češi z vnitrozemí přicházeli do Černošína především z Chrástu u Plzně, z Plzně samotné, z Pošumaví, z jižních Čech, z Třebíče a ze Zlína. Osídlenci z Pošumaví se živili zejména zednickou prací nebo jako drobní zemědělci. Našli se zde ale tací, kteří pracovali u cirkusu jako hudebníci. Obyvatelé pocházející z jižních Čech se taktéž často živili jako drobní zemědělci, ale mnozí byli také dělníky v továrnách. Přistěhovalci z Moravy přicházeli do Černošína coby odborná síla do zdejších továren. Pro moravské osídlence byla charakteristická zpěvnost a tanečnost.

5.2. Reemigranti z Polska

Druhou nejpočetnější komunitu v rámci černošínské společnosti vytvořili polští reemigranti. Během prvních dvou poválečných let se jich sem přistěhovalo 217, především ze Střelína.

Předkové polských reemigrantů odcházeli do ciziny v důsledku pobělohorské rekatolizace českých zemí.¹¹⁶, započaté rokem 1620.¹¹⁷ Své domovy bylo tehdy nuceno opustit desítky tisíc českých evangelíků, kteří raději opustili vlast, než aby se vzdali svého náboženského přesvědčení. Do Čech se zpět vrátili až jejich potomci v průběhu 20. století.

¹¹⁶ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 37 – 40.

¹¹⁷ ČESAL, Aleš, *České dějiny v datech*. Praha: Československý spisovatel. 2012., s. 109.

Náboženští exulanti si, i přes po několik generací dlouhý pobyt v cizině, dokázali udržet svou národní a náboženskou identitu. Někteří z jejich potomků se do vlasti začali vracet již po roce 1920.¹¹⁸

Na konci války byla situace pro české exulanty v Polsku poměrně nepříznivá. Po ukončení války obsadili celé Slezsko Poláci, kteří Čechy považovali za Němce. Jejich majetek jim konfiskovali, dosazovali na něj polské správce a zároveň připravovali odsun českých exulantů do Německa. Češi žijící ve středním Polsku nemohly provozovat vlastní školy a české bohoslužby a často byli napadáni lupičskými bandami.¹¹⁹ Pamětnice Olina Klusáčková na návrat své rodiny zpět do vlasti vzpomíná takto: „*Co si pamatuju, a to už jenom matně, protože jsem byla malá holka, tak to soužití tam (v Polsku) bylo docela dobré, protože Zelow bylo české město. I Havel ho později navštívil. Ale potom, když se to v pětadvacátém začalo vylidňovat, protože každý chtěl domů, přestože jsme tam vyrůstali po mnoho generací, tak najednou všechny ty naše rodiče chtěli domů. A jak se to tam začalo vylidňovat, tak pak měli navrch Poláci a to už nebylo dobré. Dřív tam byla úřední řeč čeština, dneska tam je úřední řeč polština. Česky už tam pomalu nikdo neumí.*“¹²⁰

Své přání, vrátit se po válce do vlasti, vyjádřili Češi ze Zelova prostřednictvím dopisu prezidentovi republiky E. Benešovi v březnu 1945.

Po oficiálním souhlasu k hromadnému osídlování pohraničí reemigranty, během října 1945 reemigralo jen ze Zelova více než 1600 lidí. Do Československa si s sebou mohl brát jen to nejnútnější, protože polské úřady jim dovolovaly brát s sebou pouze 170 kg zavazadel v případě tříčlenných rodin a 300 kg zavazadel v případě početnějších rodin a jeden tisíc zlotých. Jejich zbývající majetek podléhal konfiskaci.¹²¹ Pamětnice Božena Plincernerová si pamatuje, jak si reemigranti z Polska s sebou brali věci jako např. peřiny, či oblečení. Našli se prý tací, kteří si sebou vezli krávu.¹²²

Přesun polských reemigrantů s sebou nesl mnohé nepříjemnosti a ztráty. Cesta byla dlouhá a lidé cestovali vagóny určenými pro dobytek. Evangelický farář Jiří Marván byl během své kazatelské služby obeznámen s mnohými příběhy přesunů polských

¹¹⁸ Občanské sdružení Exulant. [online]. [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://exulant.evangelnet.cz/?q=node/4>.

¹¹⁹ VACULÍK, Jaroslav. *Poválečná reemigrace a usídlování zahraničních krajanů*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 151 – 156.

¹²⁰ Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. července 2013.

¹²¹ VACULÍK, Jaroslav. *Poválečná reemigrace a usídlování zahraničních krajanů*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 156 – 157.

¹²² Výpověď Boženy Plincernerové ze dne 3. července 2013.

reemigrantů a poskytl na ně tyto vzpomínky: „*Po cestě to měli složitý, říkala mi Mojžíšová, že to měli těžký, dokonce jim některé malé děti umřely. Cestovali v dobytčákách, bylo to téměř vyhnání. Varrelmann na to vzpomíná jako kluk – říkal, že slavili vánoce ve vlaku.*“¹²³

Reemigranti byli po svém příjezdu většinou ubytováni v tábore v Praze – Ďáblicích. Při rozhovorech s pamětníky, ho nikdo nenazýval jinak, než „lágr v Ďáblicích“¹²⁴ Z tohoto tábora se pak v Černošíně v listopadu 1945 domáhalo usídlení 7 reemigrantských rodin z Polska. Při šetření se však ukázalo, že rodiny z tábora nebyly úředně vyslány a cestovaly na vlastní pěst a navíc nedisponovaly potřebnými úředními dokumenty. Byly proto odeslány zpět do tábora.¹²⁵

Černošínští reemigranti se hlásili k evangelickému vyznání a tvořili zde přísně nábožensky uzavírající se společnost. Přestože české děti v Polsku musely navštěvovat polské školy, mateřský jazyk zůstal u českých krajanů zachován. Snad i díky do jejich jisté míry izolovanosti vůči okolí, si udrželi svůj mateřský český jazyk i přesto, že žili po generace v cizině. Reemigranti hovořili česky především doma v rodině. V Zelově byly i bohoslužby sloužené v češtině.

Dle kroniky byl však jazyk reemigrantů již promísen četnými polonismy. Jako názornou ukázkou charakteristického znaku jejich mluvy lze uvést zaměňování písmena „v“ s písmenem „u“, takže např. místo slova pravda, říkali praua, místo polívka, poliuka. Dalším zajímavým jevem reemigrantské řeči bylo stupňování příslovcí, což se v praxi projevovalo tak, že když chtěli říci, že je příliš sucho, použili slovo zasucho. Polským reemigrantům byly jejich nedostatky v českém jazyce často vytýkány. Farář Jiří Marván k tomuto uvádí:

„Vím, že se hodně zlobili a říkali: „My umíme líp česky, než oni.“ Říkali jim, že mluví špatně česky, ale to nebyla pravda, byla to trošku propaganda, a že česky uměli líp než oni, možná měli polský přízvuk ale většina uměla česky velmi dobře. Zelovští měli v Polsku i pedagogickou školu, kde vychovávali český učitele. Učilo se tam česky. V ostatních vesnicích v Táboře, tam bylo mezi nimi pár Němců, ale všichni mluvili česky,

---

¹²³ Výpověď Jiřího Marvána ze dne 2. 7. 2013

¹²⁴ Např. výpověď Olíny Klusáčkové ze dne 3. července 1945 a výpověď Boženy Plincernerové ze dne 3. července 1945.

¹²⁵ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton Černošín II, protokol sepsaný MSK v Černošíně ze dne 13. listopadu.

*i ty němci mluvili česky. Češi byli ve většině a německý děti se od českých rychle naučili česky. Samozřejmě se mluvilo německy na úřadech, ale doma zásadně česky a i ve školách si učitelé drželi češtinu. Faráře si vybírali vždycky Čecha. Bylo pro ně důležité, aby měl české kořeny, nebo alespoň ovládal češtinu.*¹²⁶

Zároveň však farář Jiří Marván připouští, že někteří mluvili velmi zvláště. Jako příklad uvádí paní Valtovou: „*Sestra Valtová, paní velmi zvláštní, mluvila kraličtinou. Neměla žádný školy a naučila se česky podle kralické bible, bez školy. V rodině mluvili německy, ona kraličtinou až do smrti.*“¹²⁷

Dalším charakteristickým znakem v reemigrantské společnosti byl až nápadně častý výskyt chorob srdce nebo různé nervové choroby. Byl to pravděpodobně důsledek četných příbuzenských sňatků mezi reemigranty v době života v exilu.¹²⁸

Pro většinu reemigrantů byla církev po celý jejich život jediným střediskem nejen náboženského života, ale také kulturního. Především jejich sounáležitost s církví posilovala a udržovala jejich věrnost národu i v zahraničí. Jak už bylo uvedeno výše, většina reemigrantů nikdy neprošla českými školami, což jim způsobovalo vyjadřovací potíže a ztěžovalo orientaci v prostředí, kterému byli, i přes svou národní uvědomělost, po generace vzdálení. Reemigranti měli proto ve zvyku, obracet se na církve a svého duchovního i v záležitostech, které se vymykaly běžné duchovenské a pastorační péči.¹²⁹

5.3. Reemigranti z Volyně

Poslední početnou skupinu osídlenců představují reemigranti z Volyně. Do roku 1947 přišli do Černošína v počtu 84 osob.¹³⁰

Volynští reemigranti žili před svým návratem do Československa v jedné z oblastí carského Ruska, Volyňské gubernie na západní Ukrajině. Příliv Čechů do této oblasti nastal v v 60. letech 19. století, v důsledku hospodářsko – politické situace, která zde

---

¹²⁶ Výpověď Jiřího Marvána ze dne 2. července 2013.

¹²⁷ Výpověď Jiřího Marvána ze dne 2. července 2013

¹²⁸ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 39.

¹²⁹ Archiv ČCE Černošín, III – C – 3/ 4 – 27, Sbor 1946 – 91, desky C – 3/5, 1946, Žádost o zřízení sboru v Černošíně; Žádost českobratrské církve evangelické o zřízení duchovenské stanice titul. Ministerstvu školství a osvěty ze dne 14. října 1946.

¹³⁰ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 37.

nastala po zrušení nevolnictví roku 1861 a po neúspěšném polském povstání z let 1863 – 1864, carská vláda, ve snaze omezit vliv polské šlechty, podporovala příchod zahraničních přistěhovalců. Carské úřady české přistěhovalce lákaly na mnohé výhody, např. osvobození od vojenské služby, osvobození od platby daní po dobu 20 let, atd.

Roku 1891 však došlo k zásadnímu obratu. Tehdy došlo ke zrušení nejen české samosprávy a také rusifikaci českého školství. Následoval rychlý postup národní asimilace české minority. Znalost českého jazyka se snažila zabezpečit alespoň domácí výuka.

K reemigraci nutilo Volyňské Čechy několik faktorů. Byl to jednak neustálý boj o své národní povědomí, dále vzpomínky na svoji vlast spolu s touhou po návratu do vlastní domoviny a pak také situace v průběhu druhé světové války. Rozhodujícím důvodem pro návrat do vlasti byla však násilná kolektivizace a perzekuce odehrávající se v rámci krutého stalinského režimu.

Přípravy k usídlování volyňských reemigrantů byly zahájeny podepsáním československé – sovětské dohody v červenci 1946. Reemigrantům byla přiznávána stejná přednostní práva na národní správy jako zahraničním vojákům, účastníkům odboje či politickým vězňům.

V zájmu zajištění kontinuity zemědělských prací a zabezpečení živého i mrtvého inventáře, bylo ministerstvem zemědělství požadováno, aby reemigrace byla koordinována s odsunem německého obyvatelstva. To se ovšem z důvodu nutných předběžných mezistátních jednání ukázalo jako neproveditelné. Ministerstvo bylo proto nuceno ve většině případech dávat přednost Čechům z vnitrozemí, kteří se o uvolněné usedlosti také ucházeli. V září 1946 byly usedlosti, které byly původně určené volyňským Čechům již obsazené uchazeči z vnitrozemí. Češi přicházející z Volyně proto měli být usazováni ve vyšších polohách.¹³¹

Počátkem roku 1947 se na ministerstvu zemědělství, za účasti ministra sociální péče Zdeňka Nejedlého, konala porada řešící reemigraci a usídlování volyňských Čechů. Porady se dále účastnili zástupci ministerstva zemědělství, zemských národních výborů v Praze a Brně, Svazu Čechů z Volyně a Osídlovací komise ministerstva zemědělství. Během porady dr. Koťátko, sekční šéf ministerstva zemědělství, zdůrazňoval význam

---

¹³¹ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 57.

reemigrace volyňských Čechů a informoval, že nadále všechny zemědělské usedlosti budou přidělovány výhradně jim.

Pro lepší informovanost volyňských uchazečů o pohraniční usedlosti, ministerstvo zemědělství vydalo leták, který obsahoval všechny potřebné informace o osídlování. Mimo jiné v něm ministerstvo upozorňovalo, že nebude možné usídlit všechny uchazeče ve stejných přírodních podmínkách, v jakých žili v oblasti Volyně.¹³²

Volyňští uchazeči mohli do národní správy získat usedlosti s 8 – 20 ha pozemku podle druhu půdy. O tu si žádali ve shromažďovacích střediscích prostřednictvím přihlášky o přiděl půdy. Přihláška o přiděl půdy musela také obsahovat potvrzení od SČZV¹³³ o zemědělské kvalifikaci uchazeče a odevzdávala se zástupci ministerstva zemědělství.

Z důvodu organizace usazování volyňských uchazečů v pohraničí, byly ve shromažďovacích střediscích zřízeny komise ministerstva zemědělství pro osídlování reemigrantů, které měly na starost zemědělské osídlování. Nezemědělským osídlováním se zabývali zástupci Osídlovacího úřadu.

Volyňští reemigranti po příchodu do ČSR museli nejdříve strávit 2 - 3 dny ve shromažďovacím středisku, kde museli odevzdat své reemigrační průkazky a kde jim následně byly vydány stravovací lístky a poukázky k odběru krmiva.¹³⁴

Ukončení osídlovacího procesu volyňských Čechů bylo plánováno do května 1947, to se však nepodařilo. Do tohoto termínu bylo v pohraničí usídleno pouze 5 303 zemědělských rodin, dalších 710 rodin na usídlení teprve čekalo.¹³⁵

Dle kroniky informací poskytující kronika obce, volyňští reemigranti si sice mezi sebou sice udržovali staré vazby, nicméně netvořili tak uzavřenou společnost jako polští reemigranti.

---

¹³² VACULÍK, Jaroslav. *Poválečná reemigrace a usídlování zahraničních krajanů*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 60.

¹³³ Svaz Čechů z Volyně.

¹³⁴ VACULÍK, Jaroslav. *Poválečná reemigrace a usídlování zahraničních krajanů*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 62 - 64

¹³⁵ VACULÍK, Jaroslav. *Poválečná reemigrace a usídlování zahraničních krajanů*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 74.

Volyňští reemigranti si snažili udržet svůj mateřský jazyk i v cizině. Dokonce si z Čech opatřovali knihy či notové zápisy pro své dechové kapely, které působily zpravidla v každé české vesnici na Volyni.

I na jazyku volyňských Čechů se podepsalo prostředí, ve kterém žili někdy po až po tři či čtyři generace. V jejich řeči se objevovaly rusismy a různé hláskové změny, kdy například zaměňovali hlásku „g“ za „h“. V praxi to vypadalo tak, že například místo místo agronom, vyslovovali ahronom.¹³⁶

„Bylo tu několik volyňských rodin, většinou pocházeli z té Volyně, co kdysi patřila k Polsku, anebo potom i ke Slovensku. Měli víceméně vzpomínky od svých rodičů, protože byli ty přistěhovalci z Čech na Volyni. To tedy byla stará paní Spíchalová, která na to vzpomínala. Její rodiče nebo prarodiče odsud odcházeli a pak se sem zase zpátky vracela ona se svými rodiči. Vždycky říkala „My jsme to nepocítovali, my jsme se vraceli domů.“ I když to bylo vlastně něco jiného, než odkud pocházeli. No ale vraceli se domů a my jsme se taky vraceli domů.“¹³⁷

5.2. Reemigranti z Francie

Z informací, které podávají archivní dokumenty, se dovídáme, že Černošín v prvním roce osídlování, tj. v roce 1945, osídlilo 7 reemigrantů z Francie¹³⁸, v dalším roce se jejich sem reemigrovaly další 3 osoby z Francie¹³⁹ a v roce 1947 kronika Černošína hovoří o jedné osobě, která sem reemigrovala z Francie.¹⁴⁰ Další informace o reemigrantech z Francie v Černošíně bohužel nemáme. Olina Klusáčková na jednu z reemigrantských rodin vzpomíná poměrně úsměvně: *„Ono tu těch reemigrantů z Francie nebylo moc. Já si pamatuju, to tady v baráku bydleli- paní byla Francouzka a pán byl Čech. Ona byla teda Francouzka jako poleno. Měli a promítali kino. Z té Francouzsky jsme měli vždycky hroznou bžundu. Ona se snažila vždycky něco a ono jí to nešlo. Jako děti jsme ji napodobovali tenkrát. Dneska se tomu člověk musí smát.“¹⁴¹*

¹³⁶ SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 37.

¹³⁷ Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. července 2013.

¹³⁸ SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 23

¹³⁹ SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 34

¹⁴⁰ SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 37

¹⁴¹ Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. července 2013.

6. ÚNOROVÝ PŘEVRAZ 1948

V roce 1948 se v Československu vyostřovala politická situace. Tehdejší šestadvacetičlenná vláda Klementa Gottwalda byla tvořena devíti komunisty, čtyřmi národními socialisty, čtyřmi lidovci, čtyřmi zástupci slovenské Demokratické strany, třemi sociálními demokraty a dvěma nestraníky.¹⁴² Dne 20. února se ministři národně socialistické, lidové a demokratické strany (Petr Zenkl, Hubert Ripka, Jaroslav Stránský, Prokop Drtina, Jan Šrámek, František Hála, Adolf Procházka, Jan Kopecký, Štefan Kočvara, Ivan Pietor, Mikoláš Franek a Ján Lichner) rozhodli podat demisi. Doufali, že se k nim připojí i ministři sociálně demokratičtí. Záměrem uvedených ministrů bylo vyvolat vládní krizi, kterou by řešilo jmenování úřednické vlády, anebo vypsání předčasných voleb.¹⁴³ „Podle historika Petra Zídka byl postup nekomunistických stran netaktický a demise byla fatální chybou.“¹⁴⁴ Ministři podávající demisi si totiž nezajistili podporu sociálních demokratů a bezpartijního ministra Jana Masaryka. To vedlo k tomu, že vláda nemohla být rozpuštěna, poněvadž většina ministrů ve vládě zůstala.¹⁴⁵

Komunisté neváhali a hned druhý den přišli s vlastním návrhem řešení vzniklé krize. Požadovali, aby podané demise byly prezidentem Benešem přijaty a prezident následně doplnil vládu o ministry dle jejich výběru.¹⁴⁶ Dále komunisté aktivizovali své stoupence, pořádali masové demonstrace a vytvářeli tzv. akční výbory Národní fronty, do Prahy navíc povolali oddíly Bezpečnosti a Lidových milicí.¹⁴⁷ Prezident Beneš, který se obával hrozící občanské války a následného sovětského zásahu, nenašel odvahu komunistům vzdorovat a 25. února 1948 přijal demisi demokratických ministrů. Zároveň jmenoval novou vládu, prakticky celou složenou z členů komunistické strany a jejich spojenců.¹⁴⁸ Komunisté, aby vzbudili alespoň zdání legitimacy své vlády, ponechali některé

---

¹⁴² O květnových volbách 1948, jednotné kandidátce a položení základu totalitního režimu. [online]. [cit. 2013-07-02]. Dostupné z: http://www.nezapomente.cz/view/parlamentni_volby_v_roce_1948.

¹⁴³ BĚLINA, Pavel, *Dějiny koruny země českých. II. Od nástupu osvícenství po naši dobu*. díl, Praha: Paseka. 1999, s. 264.

¹⁴⁴ Demise nekomunistických ministrů otevřela cestu k moci komunistům. [online]. [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/6684-demise-nekomunistickych-ministru-otevrela-komunistum-cestu-k-moci/>.

¹⁴⁵ O květnových volbách 1948, jednotné kandidátce a položení základu totalitního režimu. [online]. [cit. 2013-07-02]. Dostupné z: http://www.nezapomente.cz/view/parlamentni_volby_v_roce_1948

¹⁴⁶ BĚLINA, Pavel, *Dějiny koruny země českých. II. Od nástupu osvícenství po naši dobu*. díl, Praha: Paseka. 1999, s. 264.

¹⁴⁷ BÁRTA, Milan. *Dějiny totality v Česku v letech 1948 – 1960*. [online]. [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.stopytotality.org/ke-stazeni/dejiny-1948-1960>.

¹⁴⁸ BĚLINA, Pavel, *Dějiny koruny země českých. II. Od nástupu osvícenství po naši dobu*. díl, Praha: Paseka. 1999, s. 264.

pozice i členům jiných stran. Samozřejmě ale jen takovým, u kterých měli zajištěnou bezvýhradnou podporu své vlády.¹⁴⁹

Při podpisu demise demokratických ministrů, prezident Beneš k delegaci v čele s Klementem Gottwaldem, pronesl:

„... ne všechen československý lid si přeje zánik demokracie, ale Vy pánové a Vámi vedená strana si přeje, abych svých podpisem zabil demokracii v Československu a zradil nejen sebe, ale i celému národu nejdražší přísahu, jež tkví ve slovech slibu Presidentu – Osvoboditeli: „Věrní zůstaneme.“

Jestli tak činím, tedy jenom proto, abych zabránil bratrovražedným bojům, jimiž mně vyhrožujete a jež jste schopni vyvolat. Věřím, že lid československý pochopí můj čin a při nejbližší příležitosti ve své většině prokáže, že jsou mu cizí metody, jichž užíváte. A že jste podceňovali mravní vyspělost, věrnost a demokratický smysl našeho lidu.“¹⁵⁰

Převzetí moci komunisty provázely četná vystoupení vyjadřující straně podporu. Jediný veřejný odpor proti převratu vyjádřila pouze nevelká skupina demonstrujících studentů, dožadující se přijetí u prezidenta Beneše. Rozhodná část obyvatel zůstala bohužel pasivní.¹⁵¹

Po únorovém politickém vítězství už komunistické straně nestálo nic v cestě, aby mohla prosadit svou koncepci budoucího vývoje země. Komunisté bezprostředně po převzetí moci, přistoupili k budování totalitního politického systému, ve kterém byla „skutečná moc soustředěna do rukou nejvyšších funkcionářů komunistické strany, stojících mimo jakoukoli demokratickou kontrolu. Zákonodárné orgány i vládní instituce se staly pouhými vykonavateli stranických příkazů“.¹⁵²

Nekomunistické politické strany ustoupily do pozadí, jejich členské základny byly značně zredukovány a do jejich vedení byl postaven funkcionář schválený KSČ. Sociální demokracie byla včleněna do KSČ a tím v podstatě přestala existovat. „Na všech

---

¹⁴⁹ BÁRTA, Milan. Dějiny totality v Česku v letech 1948 – 1960. [online]. [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.stopytotality.org/ke-stazeni/dejiny-1948-1960>.

¹⁵⁰ BĚLINA, Pavel, *Dějiny koruny zemí českých. II. Od nástupu osvícenství po naši dobu*. díl, Praha: Paseka. 1999, s. 264.

¹⁵¹ BĚLINA, Pavel, *Dějiny koruny zemí českých. II. Od nástupu osvícenství po naši dobu*. díl, Praha: Paseka. 1999, s. 264.

¹⁵² PAVLÍČEK, Jaromír, *Československé dějiny a evropská politika: vybrané kapitoly z českých a slovenských dějin 1900 – 1989*. Opava: Optys. 2008, s. 65.

*úrovních politického, hospodářského i kulturního života proběhly čistky prováděné vedle státních orgánů především speciálně zřízenými Akčními výbory Národní fronty.*¹⁵³

Prakticky bezprostředně po výzvě Klementa Gottwalda během jeho vystoupení na Staroměstském náměstí dne 21. února 1948, začaly vznikat první Akční výbory Národní fronty. Jednalo se o mocenskopolitické orgány řízené komunistickou stranou. Akční výbory byly po určité období vrcholovými orgány politického rozhodování v okruhu své působnosti a bývají spojovány s očistou veřejného a politického života, po převzetí moci komunisty. Komunistická strana se totiž nemohla spokojit pouze vytvořením Gottwaldovy vlády, k upevnění mocenské situace bylo ještě třeba vytlačit opozici ze zbývajících pozic. Současně s politickou očistou se formoval politický systém diktatury proletariátu. S tímto procesem pomáhala Národní fronta, jejichž součástí byly i akční výbory. Tento jev odrážel základní změny, k nimž došlo po únorovém převratu. Zastoupily funkci politických stran a nahradili je masovými organizacemi, které se řídily pokyny Národní fronty a vládnoucí stranou KSČ.¹⁵⁴

Po únorových událostech byl Parlamentu vnucen tzv. Procházkův návrh ústavy, který Parlament schválil 9. května 1948. Prezident Beneš novou ústavu odmítl podepsat. O něco později odstoupil ze své funkce. Ústava byla poté přesto přijata. Důsledkem jejího přijetí byla čtyřicetiletá likvidace parlamentní demokracie.¹⁵⁵

Komunistický převrat zcela jistě patří mezi významné mezníky v našich i slovenských dějinách. Má také svou evropskou a světovou dimenzi. Dá se říci, že jím bylo v podstatě potvrzeno rozdělení Evropy a zároveň i celého světa na dva bloky. Toto rozdělení pak trvalo přes čtyřicet let.¹⁵⁶

---

¹⁵³ PAVLÍČEK, Jaromír, *Československé dějiny a evropská politika: vybrané kapitoly z českých a slovenských dějin 1900 – 1989*. Opava: Optys. 2008, s. 65.

¹⁵⁴ MLÝNSKÝ, Jaroslav, *Únor 1948 a akční výbory národní fronty*. Praha: Academia. 1978, s. 8.

¹⁵⁵ SCHELLE, Karel, *Vývoj veřejné správy v letech 1848 – 1990*. Praha: Eurolex Bohemia. 2005, s. 373.

¹⁵⁶ PÁNEK, Jaroslav, *Idea českého státu v proměnách staletí*. Praha: Lidové noviny. 2008, s. 187.

6.1. Vývoj Černošína v letech 1948 - 1949

V Černošínské kronice je únorový převrat popsán v duchu poplatnému tehdejší době:

„ Politická krize, vyvolaná buržoazní reakcí, skončila rozhodným vítězstvím dělnické třídy. Buržoazní kontrarevoluce, která ze strachu z parlamentních voleb a z legálního přechodu úplně politické moci do rukou dělnické třídy, připravovala úder proti lidu. Obrovským protinástupem lidových mas byla rozdracena a smetena veškerá moc přešlá legální ústavní cestou do rukou dělnické třídy, opírající se o všechny pracující vrstvy národa. Lidově demokratické Československo vstoupilo do nové, socialistické etapy svého vývoje.“¹⁵⁷

Ze zápisů kroniky se dovídáme, že „ ani Černošín v této době nezůstal stranou dění“¹⁵⁸ V továrně na obuv vznikla jednotka Lidové milice, v jejímž čele stál B. Zachariáš. Podle Pamětníka Ludvíka Krbce však nevyvíjely další aktivity: „Milice v továrně osobně nepochodovaly Černošínem. Založili se, ale víc se neangažovaly“¹⁵⁹

Dále zde vznikl akční výbor Národní fronty, který se později spojil akčním výborem Národní fronty při MNV.¹⁶⁰

Únorové události se promítly i do složení Místního národního výboru, který byl v březnu doplněn za vyloučené národní socialisty. Národní socialisté, kteří byli obviňováni i různých jiných provinění, byli nahrazeni panem Novým, slečnou Chodorovou a paní Čechurovou, panem Běleckým, paní Nevečeřalovou, panem Kupcem, panem Filipcem, panem Veselým a panem Barákem. Za členy rady MNV byli během schůze jednohlasně zvoleni: Pan Pekárek na post místopředsedy, Jan Uhlíř na post stavebního referenta, František Veselý, paní Chodorová na post osvětového referenta a na post finančního referenta byl zvolen pan Pekárek.¹⁶¹ Po únorových událostech proběhla také čistka ve zdejším Sokolu.¹⁶²

V květnu 1948 se konaly volby do národního shromáždění, v nichž voliči volili prostřednictvím jednotné kandidátky Národní fronty. V Černošíně se voleb zúčastnilo 535

¹⁵⁷ SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 85.

¹⁵⁸ SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 85.

¹⁵⁹ Výpověď Ludvíka Krbce ze dne 3. července 2013.

¹⁶⁰ SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 85.

¹⁶¹ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 11. března 1948.

¹⁶² SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 203, seznam členů Sokola Černošín.

voličů, z toho se 529 voličů rozhodlo pro jednotkou kandidátku a 5 voličů vhodilo do urny prázdné obálky.¹⁶³ Pamětník Ludvík Krbec k volbám uvedl: „*Nikdo si nedovolil nejt. Ne že já chci nebo se mi nechce, účast byla 100%*.“¹⁶⁴

V dubnu byla přijata rezignace slečny Chodorové na funkci osvětového referenta. Funkcí byli nyní pověřeni pan Nový a pan Pěnkava, který se současně stal členem rady MNV¹⁶⁵. Krátce po odstupu slečny Chodorové podal rezignaci také pan Pekárek (finanční referent).¹⁶⁶ V červnu podal rezignaci v důsledku zaneprázdnění také předseda Josef Nový. Protože byl držitelem mandátu strany KSČ, měla o jeho rezignaci rozhodnout strana.¹⁶⁷ Ta v červenci jeho rezignaci vzala na vědomí a navrhla reorganizaci MNV a jeho komisi. Návrh byl plénem schválen. Novým předsedou MNV se poté stal Josef Belda. Na post I. místopředsedy byl zvolen František Pěnkava a na post II. místopředsedy Jindřich Mašek. Členy nové rady MNV se stali: Václav Vaňourek, Josef Nový, Jan Uhlíř, Josef Hájek a Jan Bošek. Finančním referentem byl ustanoven Jindřich Mašek, zemědělským referentem Josef Nový a stavebním referentem Jan Uhlíř. Byla ustanovena také finanční, zemědělská, stavební a bytová a zájmová komise.¹⁶⁸

Předseda Nový, na žádost nově zvoleného předsedy Beldy, ve své funkci setrval až do října.¹⁶⁹

V roce 1948 nezavdávaly podnět k řešení pouze politické záležitosti, nýbrž i různé další okolnosti. Například v březnu 1948 se černošínští zabývali problematikou zásobování obce pivem. Do této doby byl totiž dodavatelem města pivovar v Třebeli, ten byl však v této době uzavřen. Černošín měl být proto zásobován pivem z pivovaru Chodová Planá. To však nekorespondovalo s přáním černošínských, a proto MNV vyslal své zástupce do pražského Svazu pro pivo, aby docílil zásobování obce pivem z pivovaru Plzeň.¹⁷⁰

---

¹⁶³ SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 85

¹⁶⁴ Výpověď Ludvíka Krbce ze dne 3. července 2013.

¹⁶⁵ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 26. dubna 1948

¹⁶⁶ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 6. května 1948

¹⁶⁷ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 28. června 1948

¹⁶⁸ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 19. července 1948.

¹⁶⁹ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 18. října 1948

¹⁷⁰ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 30. března 1948.

Nakonec bylo dosaženo toho, že obec byla zásobována oběma pivovary.¹⁷¹ Pamětník Ludvík Krbec vzpomíná také na to, že pivo nebylo pouze dovážené z Třebele a následně z Chodové Plané a Plzně, ale místní si ho vařili také sami.: *„Bydleli jsme nahoře, vedle národního výboru, jak je školní jídelna. Tam byla hospoda. Pamatuju si, že se tam chodilo se džbánkem a zásobovali to především z Třebele. Závozníka dělal Mička. A nebylo to špatný pivo! Škoda že nejsou nálepky z té Třebele. To pivo bylo černý i světlý. Když si lidi připlatili obchodníky, tak ti uvařili pivo. Ale jen určitý okruh lidí, nešlo to do distribuce. Bylo to opravdu jen pro místní.“*¹⁷²

Mezi významné černošínské události roku 1948 zcela jistě patří zřízení zdejší měšťanské školy. Svolení k jejímu otevření město získalo v dubnu 1948, po němž místní zahájili přípravné práce směřující k otevření školy ještě téhož roku.¹⁷³ Náklady spojené se zřízením školy nesl černošínský MNV¹⁷⁴, který si k tomuto účelu zřídil u Zemské banky půjčku ve výši 800.000, - Kčs.¹⁷⁵ V roce 1948 do měšťanské školy investoval přes 300 000 Kčš.¹⁷⁶

Také v létě 1948 zasáhlo okres několik případů požárů, proto ONV vydal příkaz o zavedení požárních hlídek. V Černošíně se dobrovolné hlídky neosvědčily, proto byl na dobu potřebnou sehnán noční hlídač za úplatu.¹⁷⁷

V září 1948 byl ze služeb města propuštěn tajemník, jelikož bylo proti němu vedeno trestní řízení pro zneužití úřední moci.¹⁷⁸

Na konci roku 1948 sdělil MUDr. Šůch svůj plánovaný odchod z Černošína. Rada MNV proto rozhodla, že musí být učiněny všechny kroky, aby odchod lékaře nebyl povolen, dokud nebude v místě náhrada.¹⁷⁹

---

¹⁷¹ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 19. dubna 1948.

¹⁷²Výpověď Ludvíka Krbce ze dne 3. července 2013.

¹⁷³ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 19. dubna 1948.

¹⁷⁴ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 26. dubna 1948.

¹⁷⁵ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 23. srpna 1948.

¹⁷⁶ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 25. ledna 1949.

¹⁷⁷ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 23. srpna 1948.

¹⁷⁸ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 20. září 1948.

Finanční hospodaření města v roce 1948 bylo poměrně uspokojivé. Příjem do rozpočtu činil 1 917 833, 80 Kčs, výdaje byly 1 881 294, 50 Kčs. Dále Černošín disponoval pokladní hotovostí 36 638, 30 Kčs a na kontě měl uloženo 473. 320 Kčs. Aktivní pohledávky města za rok 1948 dosahovaly výše 127 500,- Kč, pohledávky z let předchozích pak činily 9 028,- Kčs. Do roku 1949 tedy obec vstupovala s celkovými (finančními) aktivy v hodnotě 642 837,20 Kč. Obecní jmění bylo navíc v tomto roce rozšířeno o 64 ha lesa a rybníky.¹⁸⁰

Co se týče plnění předepsaných kontingentů, tak černošínští předpisy masa splnili na více jak 120%, předpisy obilí pak na 82%.

Na začátku roku 1949 se v Černošíně konala veřejná schůze MNV, na které se občanstvo sešlo v úctyhodném počtu 238 osob. Na této schůzi byly mimo jiné veřejnosti sděleny rezignace a výpovědi místních funkcionářů. Na svoji funkci podali rezignaci předseda MNV Belda a pokladník Hejl. Výpovědi podali tajemník Svoboda a vedoucí zásobovací agendy Moulis. K tomuto bodu jednání schůze vznikla bouřlivá debata, během níž se černošínské občanstvo dožadovalo sdělení důvodů odchodů jmenovaných. Z knihy zápisů ze schůzí se dovídáme odůvodnění pouze odchodu předsedy Beldy a tajemníka Svobody. Belda podal rezignaci z důvodu nemoci a Svoboda svoji výpověď odůvodnil okolnostmi při výkonu zaměstnání. Údajně byl na pracovišti zákeřně napadán těmi, kdo mu v práci měli naopak pomáhat. Sdělil také, že odchází pracovat do továrny. Místní občané se rozhořčeně dožadovali jmenování těch, kteří svým jednáním stojí za odchodem Svobody. To už se ale MNV obával, že by schůze mohla pozbýt důstojného rázu, a proto jeho předseda projednání otázky takticky odsunul.¹⁸¹

Na konci ledna dal MNV svůj souhlas k rozvázání pracovního poměru se Svobodou i Moulisem ke dni 1. února 1949. V případě tajemníka Svobody ovšem jen za předpokladu schválení jeho odchodu příslušnými úřady.¹⁸² Dne 1. února tajemník odešel pracovat do místní továrny, ale protože jeho odchod byl povolen pouze za předpokladu svolení příslušných úřadu, což se nestalo a úřední agenda vázla, byl povolán zpět. Po

---

¹⁷⁹ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 19. prosince 1948

¹⁸⁰ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 25. ledna 1949.

¹⁸¹ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 25. ledna 1949.

¹⁸² SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 31. ledna 1949.

jednání se Svobodovo novým zaměstnavatelem JUDr. Házou bylo rozhodnuto, že do doby, než bude definitivně rozhodnuto, si tajemník svůj čas rozdělí tak, aby mohl vyhovět oběma stranám.¹⁸³

9. června byl na schůzi Místního národní výboru přečten oběžník ONV o opatření proti mandelince bramborové. MNV rozhodl, že bude provedena hledací služba.¹⁸⁴

V červnu 1949 bylo rozhodnuto zřídit komunální podnik s názvem Hromadná pravidelná i nepravidelná doprava osob v Černošíně. Plánovalo se s využitím dvou autobusů, a to s konfiskovaným autobusem zn. Tatra, který měl v národní správě J. Belda, J. Belda byl soukromý podnikatel a MNV měl rovněž v úmyslu odkoupit od něj ještě jeden autobus. Správcem tohoto komunálního podniku nebyl jmenovaný nikdo jiný než právě Josef Belda. Jednáním o zřízení podniku byla pověřena kancelář MNV.¹⁸⁵

V roce 1949 zasáhla město povodeň, která zbrzdila stavbu místní továrny.¹⁸⁶

---

¹⁸³ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 25. dubna 1949.

¹⁸⁴ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 9. června 1949.

¹⁸⁵ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948, zápis ze dne 9. června 1949.

¹⁸⁶ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 48.

7. SBOR ČESKOBRASTRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ V ČERNOŠÍNĚ

7.1. Sbor Českobratrské církve evangelické v letech 1945 – 1947

Vzhledem početnosti skupiny reemigrantů evangelického vyznání bylo očekávatelné, že sbor ČCE vznikne i zde v Černošíně.

Dne 16. listopadu 1945 se za přítomnosti bratra faráře B. K. Radechovského a S. Kuroše z východního sboru v Plzni, konala v Černošíně v domě č. p. 73 ustavující schůze přípravného výboru kazatelské stanice ČCE v Černošíně. Do přípravného výboru byli zvoleni: Emil Pospíšil, Josef Faflák, Teofil Petrák.¹⁸⁷ Ti pak požádali jménem padesáti usazených zelovských rodin v Černošíně a nejbližším okolí seniorátní úřad Plzeň – západ o zřízení kazatelské stanice¹⁸⁸ a Místní národní výbor v Černošíně, aby na každou neděli byla sboru půjčena místnost ve školní budově ke konání bohoslužeb a nedělní školy.¹⁸⁹

Jelikož podmínky, které poskytovala školní budova nebyly pro církevní záležitosti dlouhodobě dostačující, zažádala církev o přidělení domu č.p. 38 a zahrady č.p. 39 do národní správy.¹⁹⁰ Tento dům se však záhy ukázal jako nevhodný, poněvadž zde byla provozována hostinská činnost. Dne 1. prosince 1945 se farní úřad ČCE v Plzni – západ obrátil na Místní správní komisi se žádostí o přidělení vhodnější nemovitosti.¹⁹¹ Místní správní komise žádosti vyšla vstříc a usnesla se, že sboru ČCE bude přidělen domek, který církev uzná za vhodný.¹⁹² Přidělena jim byla budova č. p. 19¹⁹³, větší jednopatrová vila se zahradou.¹⁹⁴

¹⁸⁷ Archiv sboru ČCE, *Kronika sboru ČCE v Černošíně*.

¹⁸⁸ ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita. *Země otců: z historie a ze vzpomínek k 50. výročí reEmigrace českých exulantů*. Praha: Spolek exulantů, 1995, s. 336.

¹⁸⁹ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, žádost Českobratrského evang. farního úřadu titul. MSK v Černošíně datována ze dne 1. 12. 1945.

SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 17. prosince 1945.

¹⁹¹ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, žádost ČCE titul. MSK v Černošíně datována ze 1. 12. 1945.

¹⁹² SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, zpráva MKS v Černošíně titul. Českobratrskému evang. Farnímu úřadu v Plzni ze dne 11. 12. 1945.

¹⁹³ Archiv sboru ČCE, Rozhodnutí o odevzdání konfiskovaného majetku ze dne 10. května 1949.

¹⁹⁴ Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – C – 3/ 4 – 27, Sbor 1946 – 91, desky C – 3/5, 1946, Žádost o zřízení sboru v Černošíně; Zpráva seniorátního výboru titul. Synodní radě českobratrské církve evangelické v Praze ze dne 6. února 1946.

20. ledna 1946 se za přítomnosti diakona¹⁹⁵ plzeňského sboru Bohumíra Kocha sešla ustavující schůze kazatelské stanice ČCE v Černošíně.¹⁹⁶ Zúčastnilo se jí tenkrát 120 věřících.¹⁹⁷ K Černošínské stanici ČCE se připojily obce Lažany, Lhota, Ostrovce, Pytlov, Svojsín a Víchov. Za předsedu stanice byl zvolen Emil Pospíšil. Do výboru stanice byli dále zvoleni: místopředseda Emil Sláma, jednatel Josef Nový, pokladník Josef Faflák, revizoři Josef Taraba a Ludvík Mundil a jako členové výboru Teofil Petrák, Teofil Jancyk, Bedřich Grigar, Adolf Valta. Bohoslužby měly být slouženy stále v prostorách školy a to až do doby, než bude upravena přidělená vilka. Prozatím při nich sloužili kazatelé ze sboru Plzeň – západ, a to každou druhou neděli. Při ostatních bohoslužbách se střídali presbyteri¹⁹⁸ se čtenými kázáními. Děti školou povinné navštěvovaly mimo Nedělení školy, která byla vedena Emilem Pospíšilem, také vyučování náboženství ve škole.¹⁹⁹ Školního vyučování náboženství se ujal diakon Bohumír Koch.²⁰⁰

V únoru 1946 bylo na schůzi seniorátního výboru schváleno zřízení kazatelských stanic v Černošíně, ve Stříbře, a v Trpístech, spadající pod sbor Plzeň – západ. Bylo v plánu, že obvod kazatelské stanice v Černošíně budou tvořit obce: Černošín, Lažany, Lhota, Ostrovce, Pytlov, Svojsín, Víchov, v nichž v té době žilo již téměř 300 věřících.²⁰¹

Mateřský Západní sbor v Plzni byl pro svou rozlehlost velmi zaneprázdněn a kazatelským stanicím v této oblasti se nemohl věnovat tak, jak zdejší poměry vyžadovaly. Práce ve stanicích stále rostla a místní věřící již nemohli dále počítat s plzeňským sborem. Četné problémy tvořily pohřby, křty i svatby. Situace zacházela již tak daleko, že mnohé pohřby musely být vykonány bez duchovního, protože nebylo v možnostech sbor včas uvědomit nebo nastaly problémy s dopravním spojením. Vázla také matriční agenda. Proto v polovině května 1946 podala kazatelská stanice ČCE v Černošíně společně s kazatelskými stanicemi v Lestkově, Zhořci, Trpístech a Stříbře

---

¹⁹⁵ Pověřený člověk, který vykonává službu charitativního a administrativního charakteru a podílí se na bohoslužbách.

¹⁹⁶ Archiv sboru ČCE, *Kronika sboru ČCE v Černošíně*.

¹⁹⁷ Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – C – 3/4 – 27, Sbor 1946 – 91, Karton č. 8; desky C – 3/5, 1946, Žádost o zřízení sboru v Černošíně; Zpráva seniorátního výboru titul. Synodní radě československé církve evangelické v Praze ze dne 6. února 1946.

¹⁹⁸ Presbyter - starší sboru (člen staršovstva).

¹⁹⁹ Archiv sboru ČCE, *Kronika sboru ČCE v Černošíně*.

²⁰⁰ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, *Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1948 – 1949*.

²⁰¹ III – C – 3/4 – 27, Sbor 1946 – 91, Karton č. 8; desky C – 3/5, 1946, Žádost o zřízení sboru v Černošíně; Zpráva seniorátního výboru titul. Synodní radě československé církve evangelické v Praze ze dne 6. února 1946.

žádost o ustanovení farního sboru. Svoji žádost odůvodňovali tím, že Černošín a ostatní zmiňované kazatelské stanice tvoří samostatný pracovní a správní celek a že jsou zde pro zřízení všechny předpoklady.²⁰²

30. května 1946 proběhlo za účasti náměstka synodního seniora²⁰³ Bedřicha Jereie a Dr. Karase z Prahy dlouho očekávané slavnostní otevření nové modlitebny. Slavnosti se zúčastnilo tisíc osob a dalších 9 duchovních.²⁰⁴

První schůze v nové modlitebně se konala dne 15. srpna 1946. Byly na ní přijaty návrhy na založení kazatelské stanice ve Zhořci a na založení samostatného farního sboru v Černošíně.²⁰⁵ Žádost na zřízení samostatného farního sboru byla opakovaně podána 1. září téhož roku. Celkový počet všech členů kazatelských stanic byl v této době dohromady 967 a stále rostl. Protože převážnou část sboru tvořili exulanti, bylo zde zapotřebí zvláštní péče o věřící nejen po stránce duchovní a náboženské, ale i národnostní a zvláště pak ve výchově mladé generace, která po příchodu do vlasti přicházela do škol často poprvé nebo v případě odrostlejších jedinců, neprošla českými školami vůbec.²⁰⁶

V říjnu 1946 byl do Černošína povolán diakon Bohumír Koch ke stále kazatelské činnosti. Sbor v této době již sčítal 987 členů.²⁰⁷

Počátkem února 1947 byl na sborové schůzi zvolen nový výbor. Předsedou se stal Teofil Jančík, místopředsedou Vilem Tvrký.²⁰⁸

V květnu 1947 byl synodní radou ustaven samostatný farní sbor v Černošíně s platností od 1. září 1947.

---

²⁰² Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – C – 3/ 4 – 27, Sbor 1946 – 91, Karton č. 8; desky C – 3/5, 1946, Žádost o zřízení sboru v Černošíně; Žádost o zřízení farního sboru v Černošíně titul. Synodní radě českobratrské církve evangelické v Praze ze dne 15. května 1946.

²⁰³ Synodní senior je spolu se synodním kurátorem nejvyšším představitelem církve. ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita. *Země otců: z historie a ze vzpomínek k 50. výročí reEmigrace českých exulantů*. Praha: Spolek exulantů, 1995, s. 335.

²⁰⁵ Archiv sboru ČCE v Černošíně, *Kronika sboru ČCE v Černošíně*.

²⁰⁶ Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – C – 3/ 4 – 27, Sbor 1946 – 91, Karton č. 8; desky C – 3/5, 1946, Žádost o zřízení sboru v Černošíně; Žádost českobratrské církve evangelické titul. Zemskému národnímu výboru v Praze ze dne 14. října 1946.

²⁰⁷ ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita. *Země otců: z historie a ze vzpomínek k 50. výročí reEmigrace českých exulantů*. Praha: Spolek exulantů, 1995, s. 340.

²⁰⁸ Archiv sboru ČCE v Černošíně, *Kronika sboru ČCE v Černošíně*.

24. srpna 1947 proběhly na sborovém shromáždění volby do sborového staršovstva²⁰⁹, jehož první schůze se konala dne 31. srpna 1947. Na schůzi byl kurátorem sboru potvrzen Alois Beneš a kazatelem byl zvolen Bohumír Koch.²¹⁰

Černošínskému sboru byl synodní radou přidělen finanční dar z Holandska ve výši 2000,- Kčs. Dar byl určen na probíhající stavební úpravy sborové budovy.²¹¹

Pamětnice Olina Klusáčková vzpomíná: „*Pan farář Koch byl starý pán. Založil tu nedělní školu a mládež. Když jsme byli malí, chodili jsem do nedělní školy. Byla vždy v neděli odpoledne. Když jsme byli větší, chodili jsme na mládež. Dělali jsme tam leccos. Někdy jsme si i promítali filmy z promítačky. Pan farář Koch byl opravdu nadčasový člověk, myslel hodně dopředu. Nebylo mu nic cizí. Když se řekne starý pán, tak by si člověk myslel, že bude mít starý a usedlý názory. Ne! Hodně pracoval s mládeží, hrozně fandil jí. Když odtud musel odejít, odešel do Merklína. Na jeho místo nastoupil pan farář Koláčný. To byl strašně hodný pán. Taky hodně pracoval s mladýma. Jinak si pamatuju, že jsme chodili zpívat, měli jsme velký kostelní sbor. Býval vyhlášený. Vše to byla zásluha těch farářů.*“²¹²

7.2. Sbor českobratrské církve evangelické v letech 1948 - 1949

Skutečnost, že v době ještě před státním převratem byla členská základna komunistické strany zhruba ze 70% tvořena věřícími z různých církví, neumožňovala straně do roku 1948 otevřeně vystupovat proti náboženství.²¹³ Nástupem komunistů k moci, se však situace změnila.

Události v únoru 1948 uvedly celou evangelickou církev do jedné z dalších jejích vývojových etap. V důsledku komunisty prosazované ateistické ideologie, docházelo k mnohým náboženským perzekucím a tím i útlumu církevních aktivit. Mnohé sbory se

---

²⁰⁹ Staršovstvo - zástupci sboru zvoleni sborovým shromážděním.

²¹⁰ Archiv sboru ČCE v Černošíně, *Kronika sboru ČCE v Černošíně*.

²¹¹ Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – C – 4/ 1 – 14 Majetek 1947 - 91; Desky C - 4/6 Žádosti a dary 1948 – 85; Zpráva Synodní rady titul. Duchovní správě českobratrské církve evangelické ze dne 29. dubna 1947.

²¹² Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. července 2013.

²¹³ HANUŠ, Jiří, STRÍBRNÝ Jan, *Stát a církev v roce 1950*, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2000, s. 11.

potýkaly s nedostatkem financí a ocitaly se v existenčních problémech. Snížila se také členská základna evangelické církve.²¹⁴

Po roce 1948 podléhaly církve státní kontrole. Novým vytyčeným úkolem Akčního výboru Národní fronty bylo tvoření nové morálky politického života. Komunisté hledali možnosti, jak nejefektivněji ovlivňovat věřící. Tajemník ČÚZ Josef Němeček se domníval, že potomky českých exulantů je možné ovlivňovat přes faráře: „ Jsou oddanými evangelíky. Jejich víra je skutečná, živá, zavazující. Kazatel je autoritou. Záleží tedy neobyčejně na úrovni toho, který jim vykládá slovo boží, záleží na jeho celkovém státně politickém rozhledu.“²¹⁵ Komunisté se o tuto možnost velmi zajímali. Místní organizace KSČ navštěvovaly reemigrantské sbory, aby měly možnost pozorovat je, v co možná nejtěsnější blízkosti. S pečlivostí zaznamenávali různé detaily. Z archivních dokumentů tak můžeme vyčíst, kdo stavěl k lavicím židle, když už v modlitebnách nebylo pro další místo, kdo z místních nereemigrantů navštěvoval bohoslužby, kdo kde seděl, co bylo náplní nedělního kázání, co bylo v kázání reakční, či co bylo pokrokové, atd. Záznamy kázání neodpovídají jejich myšlence. Jsou zmatená, primitivní, významově posunutá. Příklad záznamu z evangelického kázání v kostele v Nejdku: „ ... dne 25. 9. 1949 kněz Košťál z Prahy: „ Pán Bůh se stará o každého tvora, proto je zbytečné, aby se člověk staral, co bude jísti a oblékati zítra. Proto lidé se nemusí nutit do práce, ať pracují tolik, pokud je to Bohu milé. Bůh se zejména hněvá na ty, kteří se od ně odvrátili a pracují do úmoru, ačkoliv mohou čekati, že jim tato práce bude zmařena, neboť není požehnána Bohem. Proto sestry a bratři přílišně nepracujte, neslužte světskému mamonu. Nejde sloužit dvěma pánům, budeme se musít rozhodnout pro jednoho z nich. Je na nás, abychom se rozhodli pro toho pravého...“²¹⁶

Povinností okresních církevních tajemníků bylo podávat pravidelné měsíční situační zprávy podle předepsaného vzoru. Ve zprávě museli uvádět například, jaká je nálada mezi duchovními, jaký postoj zaujímají duchovní k vnitropolitickým a mezinárodním situacím., jak věřící reagují na zákonná opatření, jaká je účast na bohoslužbách, z jakých důvodů lidé navštěvují bohoslužby aj.

---

²¹⁴ TRETERA, Jiří Rajmund, *Stát a církev v České republice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 73.

²¹⁵ ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita. *Země otců: z historie a ze vzpomínek k 50. výročí reEmigrace českých exulantů*. Praha: Spolek exulantů, 1995, s. 316.

²¹⁶ ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita. *Země otců: z historie a ze vzpomínek k 50. výročí reEmigrace českých exulantů*. Praha: Spolek exulantů, 1995, s. 316 – 317.

Komunisté v rámci své politiky zanedlouho přistupovali také ke kolektivizaci zemědělství. Reemigranti pro ni neměli pochopení. Vzdávali se svých hospodářství a odcházeli pracovat jako dělnictvo v továrnách, což vedlo k rozptylu reemigrantů.

Na některých místech se však vytvořila poměrně silná reemigrantská střediska, mezi než se řadil i Černošín.²¹⁷ Černošínští evangeličtí reemigranti zde vytvořili poměrně silnou komunitu, kterou komunisté politicky ovlivňovali jen velmi těžko. Dle pamětí faráře Jiřího Marvána, na vyprávění svých předchůdců, reemigranti neudělali nic, co jim neřekl jejich farář. V praxi to znamenalo to, že pokud Místní národní výbor například požadoval účast na pracovní brigádě, musel je na brigádu poslat farář.²¹⁸ Jeho slova potvrzují i některé poznámky v knize sborových oznámení²¹⁹ či jiné archivní dokumenty.

Skutečnost, že reemigranti tvořili těžko ovlivnitelnou komunitu, potvrdil i pamětník Ludvík Krbec: *„Oni by rádi aby byli aktivnější, ale nešlo je přesvědčit. A násilím to taky nikam nevede, takže kde jen trošku našli slabší stránku, tak ji využili. Jako, že by řekli bude to tak a tak, to si nemohli dovolit. Farář jim dělal pro výbor takového předáka.“*

Černošínský sbor měl v rámci obce sice jisté postavení, nicméně únorové události se ho silně dotkly. Přesněji jeho faráře Bohumíra Kocha. Ten, jakožto bývalý člen MNV za stranu národně socialistickou, patřil mezi první oběti poúnorové vlny zdejších politických perzekucí.

Hned 27. února 1948 zaslal Akční výbor stran Národní fronty Synodní radě ČCE žádost o přeložení Bohumíra Kocha do jiného působiště s okamžitou platností. Svoji žádost odůvodňoval tím, že Koch je stoupencem krajní pravice strany národně socialistické a svoje poslání vikáře církve zaměnil za agitátora zmiňované strany. Svým působením měl údajně uměle stavět hráz mezi reemigranty (příslušníky zdejší ČCE) a osídlenci z vnitrozemí. Dále se podle AVNF stal přímým ochráncem osob státně nespolehlivých, německé národnosti, které dosud nezjištěným způsobem reemigrovali z Polska do ČSR. Dle AVNF by Kochova další činnost v Černošíně mohla zavdat příčinu k veřejnému nesouhlasu. Avšak protože se v tomto případě jednalo o církevního hodnostáře a AVNF si

---

²¹⁷ ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita. *Země otců: z historie a ze vzpomínek k 50. výročí reEmigrace českých exulantů*. Praha: Spolek exulantů, 1995, s. 316 – 318.

²¹⁸ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton č. 21. Výpověď Jiřího Marvána ze dne 2. července 2013.

²¹⁹ Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – B - 11, Ohlášení 1945 – 1949.

byl velmi dobře vědom, že jeho odstranění z veřejného života by mohlo být porušení veřejného pořádku, byla Synodní rada žádána o vyřízení záležitosti interní cestou.²²⁰

O týden později měl již předseda AVNF Zachariáš v rukou odpověď od Synodní rady ČCE. Ta celou záležitost uložila k vyřízení seniorátnímu úřadu ČCE plzeňskému seniorátu, jakožto nejbližší nadřízenému církevnímu úřadu farního sboru ČCE v Černošíně.²²¹ Mezitím bylo pravděpodobně podáno odvolání, protože dne 9. března 1948 jednal AVNF na své schůzi opět o odvolání Bohumíra Kocha a bylo jednohlasně usneseno, trvat na původním usnesení. Pro rozhodnutí akčního výboru hlasovali dokonce i zástupci reemigrantů.²²²

V následujícím měsíci se staršovstvo místního sboru ČCE proti tomuto usnesení AVNF odvolalo s tvrzením, že obvinění vznesena proti Bohumíru Kochovi nejsou opodstatněná, jelikož vikář Koch nikdy nezastával zájmy politické strany, nýbrž jen zájmy reemigrantů z Polska a Volyně. A to bez ohledu na jejich politické příslušnosti. Svě tvrzení dokládalo poukazováním na Kochovu obětavou pomoc i členům KSČ. Starší sboru ve svém odvolání také vysvětlovali důvod Kochovy politické angažovanosti a to tím, že Koch byl za stranu nacionálně sociální delegován na žádost reemigrantů, aby hájil jejich zájmy v MNV. V dopise adresovaném MNV stojí: „*Br. Koch byl sice delegován za stranu nár. soc. do M. N. V, ale na žádost bratrů reemigrantů, by obhajoval jejich zájmy u této samosprávné instituce, jelikož v jejich řadách nebylo dostatek schopných činovníků a hlavně z důvodu neznalosti poměrů. Br. Koch již několikrát se pokoušel o resignaci na tuto funkci, ale vždy na žádost br. reemigrantů, setrval nadále.*“²²³

Staršovstvo sboru také negovali i ostatní obvinění vznesená AVNF proti vikáři Kochovi. V případě Kochova obvinění ze spolupráce s osobami německé národnosti, bylo poukazováno na skutečnost, že Koch se zastával pouze smíšených manželství, a to na podkladě instrukcí zahraničního ústavu v Praze. MNV byla nabídnuta také možnost informovat se o záležitosti přímo u zmiňované instituce. Reemigranti se dále ohradili proti tvrzení, že Koch stavěl hráz mezi reemigranty a ostatními spoluobčany. „... *Naopak*

---

²²⁰ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton č. 21, Žádost AVNF adresovaná Synodní radě ČCE ze dne 27. února 1948.

²²¹ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton č. 21, Synodní rada ČCE AVNF do rukou p. Zachariáše ze dne 4. března 1948.

²²² SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton č. 21, Akční výbor národní fronty Okresnímu akčnímu výboru ve Stříbře ze dne 11. března 1948.

²²³ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton č. 21, Odvolání schůze staršovstva titul. Místnímu národnímu výboru v Černošíně ze dne 18. března 1948.

můžeme prokázati, že nás vždycky se snažil sblížovati s ostatními spoluobčany, že nás učil, by jsme v duchu našeho učení náboženského, věrni zůstali myšlenkám našeho velkého učitele a otce Jana Amose Komenského, jenž nám byl světlem a příkladem v daleké cizině po 300 let. Kdybychom chtěli snad vyvolávat nějakou neshodu mezi ostatními, nebyli bychom se vraceli do své drahé vlasti, která, doufáme, nás přijala jako své syny a dcery jedné rodné matky. A toto jest naše nejvřelejší přání, abychom se zde cítili jako doma“²²⁴

Za vikářem Kochem stály také ostatní kazatelské stanice - Lestkov, Zhořec a Stříbro. Starší sboru v závěru dopisu podotkli, že se v případě zamítavého stanoviska Místního akčního výboru, obrátí k nadřízeným úřadům, aby za jejich přítomnosti a před veřejností, byl celý případ projednán veřejně.²²⁵

Akční výbor žádost staršovstva o obnovu řízení zamítl, jako bezpředmětnou. Závěr dopisu týkající se vyvolání veřejného řízení byl navíc vyložen jako výhrůžka proti Akčnímu výboru a dopis byl postoupen k dalšímu řízení, případnému trestnému oznámení proti podateli.²²⁶ O následném vývoji dalšího řízení archivní dokumenty neinformují.

Na schůzi staršovstva dne 23. Března 148 vikář Koch sdělil, že musí ze sboru odejít. Dle jeho slov „*odchází nerad, ale za daných okolností to jinak nejde.*“²²⁷

Po odchodu vikáře Kocha ze sboru, si bohoslužby vedli reemigranti zhruba tři měsíce sami.²²⁸ V červnu 1948 si členové sboru zvolili nového duchovního J. Koláčného, vikáře z Horšovského Týna.²²⁹ Ten se funkce ujal od 1. července 1948. Současný evangelický farář v Černošíně Jiří Marván ke Koláčnému uvedl: „*Po Kochovi nastoupil Koláčný, který tu nebyl dlouho. Byl to zajímavý člověk. Koch byl sirotek a vychovala ho židovská rodina Potom, ještě jako mladičkový, šel do služby. Tady dostal dost do těla, protože tu byl rozsáhlý sbor, se spoustou kazatelskými stanic, se spoustou služby. Během své služby*

---

²²⁴ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton č. 21, Odvolání schůze staršovstva titul. Místnímu národnímu výboru v Černošíně ze dne 18. března 1948.

²²⁵ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton č. 21 Odvolání schůze staršovstva titul. Místnímu národnímu výboru v Černošíně ze dne 18. března 1948.

²²⁶ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton č. 21 Akční výbor Národní fronty titul. Starešinstvu Čekobratrské církve evangelické v Černošíně ze dne 21. března 1948.

²²⁷ Archiv sboru ČCE v Černošíně, II – B – 6, Kronika zápisů 1945 – 1951; Zápis o schůzi staršovstva v Černošíně konané 23. března 1948.

²²⁸ Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – B -6, Kniha zápisů 1945 – 1951; Zápis o schůzi staršovstva v Černošíně konané 23. března 1948.

²²⁹ Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – B- 11; Ohlášení 1945 – 1949, zápis ze dne 6. června 1948.

*využíval motorku a pak dostal revma, tak musel požádat o přeložení. Přeložili ho na Valašsko.*²³⁰

V srpnu 1948 sbor projednával otázku připravovaného zákona o poměru církvi ke státu. Jelikož by připravovaný návrh zákona o zestátnění církve rušil dosavadní samosprávu církve a její charakter, včetně celého vnitřního církevního života, zaslala synodní rada Ústřednímu akčnímu výboru Národní fronty připomínky, jimiž žádala, aby bylo přihlédnuto k charakteru ČCE. UAV- NF na své schůzi 16. července 1948 tyto připomínky zamítl a církvi sdělil, že se musí rozhodnout pro odluku od státu se všemi důsledky. Toto rozhodnutí předložila synodní rada všem staršovstvům sborů ČCE k vyjádření. Během schůze staršovstva černošínské ČCE bylo vyloženo, jaká by nastala situace ve sboru v případě přijetí nového zákona a s čím by sbor musel počítat v případě odluky církve od státu. Znamenalo by to zejména zvýšenou obětavost k finančním darům jak vlastnímu sboru, tak celé církvi. Po debatě se staršovstvo během hlasování jednomyslně rozhodlo nepřijmout osnovu zákona a žádat o odluku církve od státu.²³¹ Záležitost byla řešena také na schůzi sborového shromáždění. Všech 129 přítomných členů se vyslovilo pro odluku církve od státu.²³²

Také v průběhu roku 1948 pokračovaly stavební úpravy farní budovy. Ty však sbor finančně velmi vyčerpávaly, a proto se starší sboru obraceli na Synodní radu se žádostmi o finanční podporu. V únoru 1948 staršovstvo Synodní radu o bezúročnou půjčku ve výši 30. 000, - Kč na vykonání nutných oprav. Žádat o finanční výpomoc kazatelské stanice bylo nemyslitelné, protože i ony samy byly přetíženy vlastními finančními náklady na zřizování modliteben.²³³ V září pak starší žádali finanční podporu na evangelizaci ve sboru. Jelikož byl sbor diasporní, musel kazatel Koch dojíždět každou neděli, někdy i v týdnu za členy církve, vzdálených někdy až 30 km. Někdy bylo dokonce pro nesjízdnost cest, jet do místa velkým obloukem. Na tyto cesty nebylo možné vydávat se

---

²³⁰ Výpověď Jřího Marvána ze dne 2. 7. 2013

²³¹ Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – B – 6, Kniha zápisů 1945 – 1951; Zápis ze schůze konané 1. srpna 1948.

²³² Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – B – 6, Kniha zápisů 1945 – 1951; Zápis ze schůze konané 29. srpna 1948.

²³³ Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – C – 4/ 1 – 14 Majetek 1947 - 91; Desky C - 4/6 Žádosti a dary 1948 – 85; Žádost o bezúročnou půjčku z Jubilejní toler. sbírky titul. Synodní radě Českobratrské církvi evangelické v Praze ze dne 4. září 1948.

pešky ani na kole, a proto kazatel jezdil svým autem, což bylo pro sbor velmi finančně náročné.²³⁴

Rok 1949 se pro české církve stal přelomovým. Ačkoli se černošínští evangelíci v předešlém roku vyslovili pro odluku církve od státu²³⁵, jejich rozhodnutí nebylo v roce 1949 bráno v potaz a v říjnu 1949 byly Národním shromážděním přijaty dva zákony – zákon č. 217/1949 Sb. o zřízení Státního úřadu pro věci církevní a zákon č. 218/1949 Sb. o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem. Tyto zákony byly souhrnně označovány jako „církevními zákony“, Národní shromáždění o jejich přijetí hlasovalo veřejně, ovšem hlasy nebyly ani sčítány.²³⁶ Otter a Veselý uvádějí, že Komunistická strana Československa, přijetím těchto zákonů, začíná kontrolovat chod a správu církve.“ *V roce 1949 byl vydán zákon o hospodářském zabezpečení církví státem. Komunisty řízený stát převzal materiální zajištění církví i platové opatření všech duchovních. Tím však byly církve, jejichž majetek byl zčásti znárodněn, uvedeny do značné hospodářské závislosti na státu a postaveny pod naprostou státní kontrolu. Při vládě byl zřízen státní úřad pro věci církevní (SÚC) a v jednotlivých krajích a okresech úřady církevních tajemníků, jimž podléhalo schvalování veškeré církevní činnosti – až do textů sborových dopisů.*²³⁷ Jinými slovy lze říci, že komunisté díky těmto zákonným opatřením získali církve do područí státní moci.

Církevní zákony jednak umožnily přísný státní dozor nad církvemi a náboženskými společnostmi a dále pak např. stanovovaly, že duchovní musí mít k výkonu své funkce státní souhlas, který jim navíc mohl být kdykoli odebrán,²³⁸ což se stalo i v případě jednoho pozdějších černošínských kazatelů²³⁹. Tyto hluboké zásahy do autonomie církve byly navíc doplněny v trestním zákoníku o skutkovou podstatu trestného

---

²³⁴ Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – C – 4/ 1 – 14 Majetek 1947 - 91; Desky C - 4/6 Žádosti a dary 1948 – 85; Žádost o dar na evangelizační práci titul. Synodní radě ČCE ze dne 24. února 1948.

²³⁵ Kniha zápisů 1945 – 1951; Zápis ze schůze konané 29. srpna 1948.

²³⁶ TRETERA, Jiří Rajmund, Stát a církve v České republice. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 46 – 47.

²³⁷ OTTER, Jiří. VESELÝ, Josef, *První sjednocení církev v srdci Evropy; Českobratrská církev evangelická*. Praha: Evangelické nakladatelství Kalich, 1992, s. 73.

²³⁸ TRETERA, Jiří Rajmund, Stát a církve v České republice. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 47.

²³⁹ Archiv ČCE v Černošíně, Kronika ČCE v Černošíně.

činu maření dozoru nad církvemi. Měl se vztahovat na ty, kdo poruší zákon o hospodářském zabezpečení církví.²⁴⁰

K provedení zákona o hospodářském zabezpečení církví byla vydána vládní nařízení 219 – 223/1949 Sb., týkající se jednotlivých církví či jejich skupin. Konkrétně o evangelických církvích hovořilo vládní nařízení 221/1949 Sb.²⁴¹

Ačkoli byl ČCE při předběžných jednáních na UAVNF ubezpečována, že novými zákony stát jen reguluje finanční podporu církvím na rovnoprávném základě a jediné, co požaduje za svou velkorysost je loajálnost. Teprve čas ukázal, jaká byla pravá skutečnost.²⁴²

---

²⁴⁰ TRETERA, Jiří Rajmund, Stát a církve v České republice. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 47

²⁴¹ <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=220&r=1949>

²⁴² FIALOVÁ, Květa, Malý obrazový průvodce dějinami Českobratrské církve evangelické. Praha: Kalich. 2008., s. 59.

8. KULTURA A SPORT V ČERNOŠÍNĚ V LETECH 1945 – 1949

V Černošíně působil ochotnický divadelní soubor, který hrál především frašky a veselohry. Dále zde byly úspěšné pěvecké sbory.²⁴³ Na podzim roku 1947 byla otevřena knihovna a kulturní dům. Knihy do knihovny věnovali občané. Místní národní výbor dal výzvu, aby každá rodina darovala alespoň jednu knihu.²⁴⁴

Dle archivních dokumentů²⁴⁵ a vzpomínek pamětníků, se v Černošíně konaly četné zábavy, u kterých si mohli občané Černošína zatancovat a popovídat. Jejich prostřednictvím pronikala do Černošína také populární hudba. Pan Krbec vzpomíná na kulturní zážitky z tohoto období takto: „*O kulturu projevovala velký zájem mládež. Pomalu každou sobotu byla zábava – sál stál sto korun a hudba ani ne dvě stě . Hrával tu Šafr ze stříbra spolu s Tímou. Když měli novou desku a novými skladbami, okamžitě to prošacovali. Měli výhodu, že každý hrál na dva nástroje. Hráli lidovky, pak vyštrachali moderní písničky a hned to natrénovali nový.*“²⁴⁶

8.1. TJ Sokol

V červnu roku 1946 byla v Černošíně založena TJ Sokol. Dětila se na 2 oddíly, a sice na oddíl, který se zabýval sportovním cvičením a fotbalový oddíl. Mezi zakladatele oddílu pro sportovní cvičení se řadí: manželé Fialovi, Václav Nový, Marie Šmídová, pí. Danihelová, Marie Šmolíková, manželé Beldovi a manželé Coufalovi. V pozici náčelníka mužů působil Emil Fiala, náčelnicí žen byla Marie Šmolíková, která byla rovněž vedoucí cvičitelka školních dětí.

Cvičení probíhalo v místním sále v budově č. p. 1, zúčastňovali se ho cvičenci ve věkovém rozmezí 35 – 55 let. V následujících letech se oddíl potýkal s nedostatkem mladých cvičenců.

---

²⁴³ SOkA Tachov, Kronika obce Černošín, s. 42.

²⁴⁴ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 27.ledna 1947.

²⁴⁵ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1948.

²⁴⁶ Výpověď Ludvíka Krbce ze dne 3. července 2013.

Fotbalový oddíl nesl název „Sportovní klub v Černošíně“. Fotbalisté reprezentovali Černošín na utkáních v okolních vesnicích a městech, jako byly Slavice, Bezdržice, Stříbro, atd. Mezi jeho zakládající členy patřili: Václav Bubníček, p. Ježek, Josef Belda, Jiří Čáp, Josef Šantora, p. Baluška, Jan Červený, p. Němčanovský, Ferdinand Hranička, František Konečný aj.²⁴⁷

Po únoru 1948, oddíl prošel redukcí členské základny.²⁴⁸

---

²⁴⁷ Historie TJ Sokol Černošín. [online]. [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.tjcernosin.cz/zobraz.php?akce=clanek&id=2>.

²⁴⁸ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 203, seznam členů Sokola Černošín.

9. POLITICKÉ STRANY V ČERNOŠÍNĚ 1945 - 1949

Archivní dokumenty bohužel neposkytují informace, díky kterým by bylo možné uceleněji popsat činnost politických stran v Černošíně, či politickou angažovanost obyvatelstva v letech 1945 – 1949. Nicméně díky vzpomínkám pamětníků lze alespoň obecně charakterizovat politickou orientaci různých skupin obyvatelstva a politickou aktivitu reemigrantů. Pamětník Ludvík Krbec k politické orientaci obyvatelstva sdělil tyto informace: *„Byli tady vnitrozemci ze Šumavy a okolí, kteří byli v KSČ. Ti, co přišli z Polska, sympatizovali k národním socialistům. Kdyby byly volby, tak tady by to komunisté bývali projeli (1948). Těch reemigrantů tu bylo asi víc, než vnitrozemců. Nejvíc tedy těch z Polska. Ve čtyřicátém sedmém přišli reemigranti z Ruska, ale ti už byli nakaženi tím socialismem, komunismem. Ti, v tom Rusku nic jiného neznali. Ty byli hrozný (komunisté), to už vyprávěl tchánovo brácha.“*²⁴⁹

Co se týče politické angažovanosti, dle vzpomínek pamětnice Boženy Plincernerové byli místní reemigranti politicky spíše neaktivní.²⁵⁰

---

²⁴⁹ Výpověď Ludvíka Krbce ze dne 3. července 2013.

²⁵⁰ Výpověď Boženy Plincernerové ze dne 3. července 2013.

10. PRŮMYSLOVÉ ZÁVODY V ČERNOŠÍNĚ V LETECH 1945 – 1949

10.1. Továrna bratří Richterů

Továrna, založená německými bratry Richterovými, byla uvedena do provozu již roku 1898.²⁵¹ Vyráběla se v ní obuv. Po skončení druhé světové války přešel podnik do národní správy a byl předán do rukou tehdejšího předsedy MNV, Josefa Čechury. Bezprostředně po válce nebyla továrna v provozu, protože odborníci v ní pracující byli německé národnosti. Činnost továrny byla obnovena až teprve počátkem října 1945. Do pozice národního správce odborový ministr dosadil Františka Bittnera. Po znovuoobnovení provozu se prvořadým cílem stalo získávání českých odborníků do pracovního poměru. Mezi prvními českými odborníky nastoupili do továrny: Ferdinand Kroutil, Josef Kupka a Josef Šmíd. Když byla všechna potřebná pracovní místa obsazena Čechy, byli němečtí zaměstnanci propuštěni a odsunuti.

Zdejší výroba byla výhradně strojová. Zpočátku neměly továrenské výrobky potřebnou kvalitu ani pěkný vzhled. Na vině, dle kroniky Černošína, mohl být zastaralý strojový park. Postupem času se zlepšovala hospodářská situace a společně s ní i jakost vyráběné obuvi. Ke zlepšení výroby byl zdokonalen strojový park a instalovány nové moderní stroje. Dále se zvyšovala kapacita závodu zavedením plánované výroby. Tato továrna byla jediná svého druhu v celém Plzeňském kraji.

Roku 1947 byl podnik včleněn do národního podniku OBUS v Hostivaři nad Sázavou a došlo k jeho technické i správní reorganizaci. Novým vedoucím podniku byl jmenován František Konečný.

Zanedlouho se výrobní prostory továrny ukázaly jako nedostačující. První patro bylo tak přetížené, že v přízemí bylo zapotřebí zpevnit strop dřevěnou konstrukcí. Závodu bylo navíc ukládáno stále více pracovních povinností, které v důsledku nevyhovujících výrobních prostor často nebylo ani možné plnit. I přes tyto peripetie zde výroba pokračovala až do roku 1949, protože úmysl vybudovat nové výrobní prostory narážel na odmítavé stanovisko ministra průmyslu. Tehdy jím byl ředitel Baťových závodů ve Zlíně. Boj o prosazení nutnosti stavby byl tuhý. Nakonec byl ale získán souhlas prezidenta

---

²⁵¹ JOKLOVÁ Oxana, *Černošín od sklonku 19. Století do roku 1938*. 1973, s. 8.

Klementa Gottwalda a předsedy vlády Antonína Zápotockého, kteří poté dali příkaz k okamžitému zahájení stavby.

Stavba nové továrny byla zahájena počátkem roku 1949. Její výstavba trvala 18 měsíců. Prostřednictvím brigádnických prací se stavby účastnili jak zaměstnanci továrny, tak i ostatní černošínští obyvatelé. Stavba byla dokončena 7. července 1950.

V nových výrobních prostorách byl zahájen provoz na běžícím pásu. Vyráběly se zde chlapecké boty pro export. Výrobní postup byl rozčleněn na 54 úkonů a výrobní kapacita činila 1000 párů denně.

V nových prostorách továrny byly také vybudovány klubovní místnosti pro zaměstnance a menší sál k promítání filmů.

Provoz této továrny měl pro Černošín velký význam, neboť zde bylo zaměstnáno mnoho místních.

10.2. Pila

Také pila zde fungovala již za dob německého osídlení. Roku 1946 byla její činnost zastavena. Uvažovalo se o jejím zrušení a převezení zařízení na jiné místo. MNV však usilovalo zachování pily v místě. Po složitých vyjednáváních byl provoz roku 1947 opět obnoven. Závod byl během doby včleňován do různých národních podniků. V roce 1947 byla pila včleněna do národního podniku Státní Lesy, roku 1949 do národního podniku Chodské pily, Plzeň.

V poválečných letech až do roku 1956 pila pracovala na parní pohon. Průměrně zaměstnávala 14 – 16 pracovníků.²⁵²

10.3. Arco

Podnik Arco byl založen roku 1948 JUDr. Házou. Vyráběly se zde celuloidové loutky a kachničky. Po jeho emigraci do Švýcarska roku 1949 byla výroba přechodně spravována Místním národním výborem. Poté Okresní národní výbor ve Stříbře ustanovil národním správcem a vedoucím Ferdinanda Kroutila.

---

²⁵² SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 47 - 50.

Manuální práce zde nebyla těžká, ale vyžadovala zodpovědnost a zaměstnanci museli být alespoň trochu umělecky nadaní. Výrobní úkony zde byly vyměřeny na minuty a bylo při nich zapotřebí bystrého postřehu. Ovšem finanční ohodnocení zde bylo velmi dobré.²⁵³

---

²⁵³ SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 51.

11. ČERNOŠÍNSKÉ POVÁLEČNÉ ŠKOLSTVÍ

Po skončení války v roce 1945 byla budova české školy v dezolátním stavu. Během posledních let války v ní byli ubytováni ruští zajatci, německá branná moc, tzv. „národní hosté“ a posléze i revoluční garda. Školní kronikář stav školy popisuje takto:

„Vstup do jednotlivých tříd, to byl pohled zklamání. Lavice nikde, tabule rozbité a rozštípané, okna vytlučená, dveře, můžeme – li je dveřmi nazývat, to byly hotová torza. Zámky vypáčeny, utrhány, křídla dveří rozbitá a je vidět, že bylo k násilnému otevření upotřebeno seker a bodáků. Chodby špinavé, stěny a rohy otlučené. Školní dvůr byl snůškou všeho školního inventáře, který zde byl nakupen na hromady a vystaven všem vlivům povětrnostním. Lavice z velké části rozsekané nebo zničené tak, že nejsou k vyučování způsobilé. Obrazy, jedna z nejdůležitějších učebních pomůcek, leží v prachu a písku na půdě zdejší školy, takže to všechno vypadá spíše jako sběr starých odpadových hmot (papíru) smísený se sazemi a připravený k odvozu.“²⁵⁴

11.1. Školní rok 1945/46

7. srpna 1945 byl dekretem zmocněnce ministerstva školství a osvěty ve Stříbře, Vítězslavem Pospíšilem, majorem zahraniční armády, ustanoven zatímní správce školy, učitelský čekatel, František Pěnkava. Do své funkce nastoupil 13. srpna 1945.

První poválečný zápis do školy proběhl ve dnech 31. srpna a 1. září 1945. Zapsáno tehdy bylo 6 dětí, z toho 3 chlapci a 3 dívky. Školní docházka byla započata 2. září 1945.²⁵⁵ Spolu se zahájením školního roku mělo původně proběhnout i slavnostní otevření školy, to se však MSK zdálo jako velmi krátký čas pro veškerou technickou přípravu, a tak termín slavnosti byl přesunut až na 9. září 1945.²⁵⁶ Slavnostního otevření obecné školy, které proběhlo za účasti zmocněnce ministerstva školství a osvěty pro školy národní ve Stříbře Vítězslava Pospíšila a Františka Grubera, bývalého řídícího učitele zdejší menšinové školy, se zúčastnilo asi 300 Čechů. Po skončení oslav ve škole a na náměstí, se

²⁵⁴ SOkA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1945 - 1946

²⁵⁵ SOkA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1945 – 1946.

²⁵⁶SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 27. srpna 1945

v městském sále „Radnice“ konala ještě veselice, jejíž výtěžek byl věnován škole na nakoupení učebních pomůcek. Černošínská obecní škola jako jedna z mála škol tehdejšího stříbrského okresu zahájila výuku hned v září.

V říjnu 1945 škola čítala již 16 žáků, kteří v posledním listopadovém týdnu 1945 organizovali sbírku „Akce na pomoc Slovensku“. Vybráno bylo tehdy 9.618 Kčs.

S úspěchem u dětí se zcela jistě setkaly dvě prosincové nadílky, a sice mikulášská a vánoční. Při mikulášské nadílce, uskutečněné 6. prosince, byly dětem rozděleny dárky, které k tomuto účelu věnovala Místní správní komise. Rodičovské sdružení dětem připravilo občerstvení v podobě upečených cukrovinek a čaje. Při vánoční nadílce polovina dětí dostala po páru botek, které pro tento účel darovala továrna bratří Richterů (t.č. v národní správě). Dále byly dětem rozdány úplně nové kabátky a látky na šaty, které darovala místní správní komise.

Na konci 1. pololetí školu navštěvovalo již 77 žáků, z toho 42 chlapců a 35 dívek. Vyučování probíhalo v jednotřídce, do které spadalo 5 tříd. 1. třídu navštěvovalo 20 žáků, 2. třídu 6 žáků, 3. třídu 36 žáků, 4. třídu 9 žáků a 5. třídu 6 žáků. V důsledku vysokého počtu žáků, kteří se už nevešli do jedné třídy, byl správce školy nucen po pololetních prázdninách zavést střídavé vyučování. To bylo povoleno zmocněncem ministerstva školství a osvěty ve Stříbře dne 14. února 1946, a to až do nástupu druhé učitelské síly. Tou se v únoru 1946 stala Ludmila Stunová. Přestože příchod druhé učitelské síly umožnil rozdělení žactva do dvou tříd, stále se škola potýkala s nadbytkem žáků ve třídách. Proto podala žádost o otevření další, v pořadí již třetí, třídy.

V únoru 1946 byla ustanovena školská rada, která na své první schůzi provedla volbu funkcionářů. Složení školské rady bylo tedy následující: předseda František Pěnkava, místopředseda Václav Netrval, jednatelka Ludmila Stunová, pokladník Václav Bubeníček, členové výboru František Zapletal a Josef Vebr, náhradníci Josef Belda a Jaroslav Žahour.

24. dubna 1946 byla otevřena třetí třída, jejíž třídní učitelkou byla ustanovena Julie Klunová – Slámová. Rozdělení tříd bylo tedy následovné:²⁵⁷

---

²⁵⁷ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1946 – 1947.

Třída	Ročník	Počet žáků	Třídní učitel
1. třída	1. a 2. ročník	38	Ludmila Stunová
2. třída	3. ročník	43	Julie Kunová – Slámová
3. třída	4. a 5. ročník	26	František Pěnkava

Školní rok byl zakončen malou školní slavností 23. června 1945. Šest žáků tehdy odcházelo do měšťanské školy ve Stříbře a dalším čtyřem žákům bylo vydáno propouštěcí osvědčení.

V době letních prázdnin byla Místním národním výborem uložena stavebnímu referentovi práce ve škole, kterou však nevykonal. Proto, jelikož se prázdniny již chýlily ke konci a děti se opět měly vrátit zpět do školních lavic, se rozhodli občané na popud správce školy, aby byla utvořena pracovní brigáda, která by tuto nutnou práci ve škole provedla. Návrhu o vytvoření pracovní brigády se ujala komunistická strana. Ve dnech 25. srpna a 1. září vyslala svých 46 členů k vykonání práce. Vzhledem k tomu, že komunisté pro uskutečnění brigád vybrali v obou případech neděle, neúčastnil se jich jediný reemigrant z Polska.²⁵⁸

V prvním poválečném školním roce bylo také vyvíjeno úsilí o obnovení školní knihovny. V době okupace škola přišla o veškerý svůj knihovní inventář, a proto musela nově opatřovat knihy, které by sloužily ke studiu jak žákům, tak učitelům. Knihy škola získávala koupí nebo prostřednictvím darů Okresního školního výboru. K 31. srpnu 1945 školní knihovna disponovala již 67 svazky knih, z toho žákovská knihovna čítala 40 knih a učitelská 27 knih.²⁵⁹

Vzhledem k tomu, že obecní škola přestávala odpovídat požadavkům tehdejší doby a situace, kdy neustále přibývali noví žáci, nebyla dlouhodobě únosná, začalo se ozývat volání po zřízení měšťanské školy v Černošíně, aby děti nemusely dojíždět do Stříbra. Plánovalo se, že pro novou měšťanskou školu, která by měla být vybavena tělocvičnou a hřištěm, bude postavena nová budova.²⁶⁰ Vzhledem k finanční náročnosti, kterou tento projekt přinášel, odsouhlasil Místní národní výbor založení fondu pro postavení měšťanské

²⁵⁸ SOkA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 19456- 1947.

²⁵⁹SOkA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 19456- 1947.

²⁶⁰ SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 34

školy a zajištění pozemku. Bylo rozhodnuto, že z pořádaných zábav bude odváděno 10% z každého prodaného lístku do tohoto fondu. Osvětová rada měla za úkol ustanovit ochotnický spolek, který by pro zřízený fond hrál divadelní představení.²⁶¹

Od záměru postavit pro účely měšťanské školy novou budovu se však posléze upustilo a hledaly se pouze již hotové objekty, které měly být pouze zrekonstruovány a adaptovány pro účely školy.²⁶²

11.2. Školní rok 1946/47

Vzrůst počtu nových obyvatel se nejvíce odrážel na počtu školních dětí.²⁶³ Do nového školního roku 1946/47 bylo ke školní docházce zapsáno celkem 118 dětí²⁶⁴ z Černošína a dalších pěti obcí (Lhoty, Lažan, Ostrovců, Krásného Údolí a Pytlova). Tento počet již školu opravňoval k otevření další, již čtvrté, třídy. Došlo také k obměně učitelstva. Ve škole stále působil správce František Pěnkava a učitelka Ludmila Stunová, kteří zde vyučovali již předchozí školní rok. Nově do učitelského sboru přibyli učitelé Václav Lokajíček a Zdeňka Schmiedová.

Nový školní rok byl zahájen 2. září 1946, o týden později, tj. 9. září, byla dle výnosu zemské školní rady v Praze ze dne 10. 10. 1946, otevřena mateřská škola, v níž se stala učitelkou Božena Chodorová.²⁶⁵ Rodiče do ní mohli svá dítky svěřovat na 28 hodin týdně.²⁶⁶

28. října děti z obecní i mateřské školy společně slavily den Svobody a připomněly si vznik samostatnosti republiky. Ke shromážděným žákům v učebně druhé třídy promluvil správce školy. Poté žáci, včetně dětí mateřské školy, přednášeli básně. Školní slavnost byla zakončena státní hymnou.²⁶⁷ V neděli 15. prosince byl na náměstí postaven strom

---

²⁶¹ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 8. Července 1946

²⁶² SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 34.

²⁶³ SOkA Tachov, *Kronika obce Černošín*, s. 32.

²⁶⁴ SOkA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, *Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1945 – 1946*.

²⁶⁵ SOkA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, *Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1945 – 1946*

²⁶⁶ SOkA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, zpráva Okresního školního výbor ve Stříbře titul. MNV Černošín ze dne 22. 10. 1946.

²⁶⁷ SOkA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, *Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1946 – 1947*.

republiky, pod níž ve prospěch místní školy proběhla veřejná sbírka, která vynesla 777,- Kčs.²⁶⁸

V tomto roce opustili školu žáci docházející z Ostrovců, neboť od prosince byly tyto děti přiřazeny pod obecní školu ve Svojšíně. Škola ztrátou těchto žáků neutrpěla žádnou újmu, jelikož ostrovské žáky nahradili žáci z Třebele.

V březnu proběhla školní besídka, kde se dětem dostalo příležitosti prvně samostatně vystoupit. Dětská slavnost se konala v sále státního kina „Čechie“, vystupovali na ní všichni žáci z obecní i mateřské školy. Na tuto slavnost přispěla politická strana KSČ částkou 1 000 Kčs.

Dne 30. dubna opustil školu z důvodu pětiměsíční vojenské prezenční služby František Pěnkava. Po dobu jeho nepřítomnosti jej jako správce zastupovala Ludmila Stunová. Do funkce řídicího učitele nebyl ustanoven nikdo, proto došlo ke spojení 3. a 4. třídy, které měla nyní vyučovat pí uč. Schmiedová.

Na přání matek se započalo s výukou dívčích ručních prací pod vedením Věnceslavy Burešové – Pečenkové. Ta ovšem zakrátko nastoupila na zdravotní dovolenou a po dobu její nepřítomnosti výuku, převzala učitelka Schmiedová.

Školní rok byl zakončen slavností dne 28. června. Školu k tomuto dni navštěvovalo již 141 žáků. Tentokrát třídy opustilo 22 žáků, z toho 18 žáků, kteří odcházeli na měšťanskou školu do Stříbra a 8 žáků, kteří získali propouštěcí osvědčení.

V důsledku rychle rostoucího počtu žáků na místní škole bylo stále více voláno po otevření měšťanské školy v Černošíně. Prosbě černošínských rodičů vyšel vstříc předseda místní školní rady p. Netrval a místní učitelský sbor.²⁶⁹ Ovšem když správce školy poté navštěvoval jednotlivé vesnice a zápis prováděl v místě, zjistilo se, že návrh na zřízení měšťanské školy, se bohužel nesetkával s příliš velkým ohlasem v přilehlých obcích spadající pod černošínskou školu. Po provedení zápisu bylo na měšťanskou školu přihláшено pouze 57 žáků, proto nebyla v následujícím roce měšťanská škola otevřena.

---

²⁶⁸ SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947, zápis ze dne 16. prosince 1946.

²⁶⁹ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1946 – 1947.

11.3. Školní rok 1947/48

Díky přistěhování Volyňských Čechů do Černošína bylo v novém školním roce 1947/48 zapsáno již 146 dětí. Školní rok byl zahájen 1. září 1947. Během prvního školního dne si děti společně připomněly dva československé prezidenty a dílo, které v této zemi vykonali. Ve funkci správce školy setrvala Ludmila Stunová, nově na škole začali učit Miroslav Bureš, Václav Fiala a Jiřina Svobodová. Škola byla opět organizována jako čtyřtřídní a rozdělení tříd bylo následovné:

Třída	Počet žáků	Třídní učitel
1. třída	30	L. Stunová
2. třída	41	V. Fiala
3. třída	26	J. Svobodová
4. třída	49	M. Bureš

Dívčí ruční práce nadále vyučovala pí uč. Věnceslava Burešová – Pečenková. Náboženství římsko-katolické vyučoval František Hradecký a náboženství Českobratrské církve evangelické vyučoval vikář Bohumír Koch.

1. října nastoupil opět do své funkce správce školy František Pěnkava. Současně v říjnu ze školy odešla pí uč. Jiřina Svobodová, která byla Okresním výborem ve Stříbře přemístěna do Holostřev. Na vracení se Františka Pěnkavu tak přešel 3. postupný ročník.

Pamětnice Olina Klusáčková na všechny učitele vzpomíná jedině v dobrém a dle jejího hodnocení téměř všichni byli hodní: „*Já si na kantory nemůžu stěžovat. Na mě byli kantoři vždycky hrozně hodní. Pan učitel Pěnkava, to byl starší pán, byl blondák a byl strašně hodný. I druhý ředitel a ostatní byli vždycky hodní. Vždycky jsme tu měli opravdu hodný učitele. Docela přísný byl pan Bureš, pak tu učil ještě a to bylo do padesátého roku pan učitel Ornst, ten bydlel v Olbramově a to byl Rus. Přistěhoval se sem a vyučoval ruštinu a špatně mluvil česky, protože se (terpve) učil.*“²⁷⁰

Žactvo obecní školy se ve dnech 5. – 9. května postaralo o program oslav Dne osvobození. Byly to oslavy velmi radostné a slavené společně všemi osídlenci.

²⁷⁰ Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. 7. 2013

V červnu na škole proběhl tradiční zápis, z něhož vyplynulo, že v následujícím školním roce 1948/49 bude škola organizována jako čtyřtřídní s pěti postupnými ročníky.

271

11.4. Školní rok 1948/49

11.4.1. Obecná škola

Zahájení školního roku 1948/49 považuje školní kronika za výjimečné. „*Společně s národní školou začalo v téže budově ve stejný čas, poprvé v historii Černošína, vyučování ve střední škole.*“²⁷² O otevření střední školy se zasloužil velkou měrou ředitel národní školy František Pěnkava.

Školní rok byl v černošínské škole zahájen slavnostním projevem ředitele školy, který byl vysílán prostřednictvím školního rozhlasu do všech tříd. Ředitelovo zhodnocení tohoto významného dne poslouchali žáci sedící ve slavnostně vyzdobených třídách. Školní kronika tento den komentuje takto: „*Tímto dnem je definitivně ukončeno údobí škol obecných a měšťanských, údobí diferenciac mládeže ve škole, v tento den mění se všechny školy obecné ve školy národní a v měšťanské, ve školy střední. Školní docházka je devítiletá, tj. od šesti do patnácti let. Všem dětem, bez rozdílu sociálního postavení jejich rodičů, dostává se jednotného vzdělání. Teprve po této době mohou děti podle svých schopností a duševního nadání jít na další studium. Školský zákon o jednotné škole je dílem soudruha ministra školských věd a umění, profesora doktora Dr. Zdeňka Nejedlého. Tímto zákonem vchází do školy i nový školský duch, duch kamarádství a spolupráce. Tímto zákonem rodí se prostě nová škola.*“²⁷³

1. září 1948 do černošínské školy nastoupili také žáci z nedalekých Ostrovců, které byly k Černošínu opět přiškoleny výnosem Okresního školského výboru ve Stříbře č. 7097/48 ze dne 9. srpna 1948. Celkový počet žactva byl tak 152 žáků.

---

²⁷¹ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1947 – 1948

²⁷² SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1948 – 49.

²⁷³ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1948 – 49.

I učitelský sbor doznal v novém školním roce personálních změn. Z archivních dokumentů vyplývá, že školu opustili M. Bureš, V. Fiala a J. Svobodová. Naopak nově byly přijaty do pracovního poměru učitelky Jindřiška Vaníková a Helena Budilová. Složení tříd a jejich třídních učitelů bylo ve školním roce 1948/49 následující:

Ročník	Počet žáků	Třídní učitel
1. třída	26	Jindřiška Vaníková
2. třída	26	Ludmila Stunová
3. třída	32	Helena Budilová
4. třída	48	František Pěnkava

Dívčí ruční práce vyučovala paní Věnceslava Burešová z Těchlovic, ta však nedlouho po zahájení nového školního roku nastoupila na pětiměsíční bezplatnou dovolenou a po dobu její nepřítomnosti ji ve škole nahradila učitelka domácích nauk Anna Sodomková. Hodiny náboženství vedli pánové Kroupa (ŘKC), Koláčný (ČCE), Iljin (pravoslavná církev) a Kupka (CČSH).

Vliv státního převratu v únoru 1948 na černošínské školství můžeme v archivních dokumentech sledovat například na školním slavení svátků. Nově proběhly školní oslavy Velké říjnové socialistické revoluce v Rusku. O jejím významu poučoval žáky ve svém slavnostním projevu ředitel školy Pěnkava. Žactvo se také aktivně zúčastnilo veřejných oslav narozenin prezidenta republiky Klementa Gottwalda. V lednu 1949 proběhly ve škole pro změnu pietní oslavy k 25. výročí jeho úmrtí Vladimíra Iljiče Lenina. V rámci školních oslav byli žáci ředitelem Pěnkavou opět poučeni o významu osobnosti Lenina. Naproti tomu 1. Máj - svátek práce neprovázeli v Černošíně tak velké oslavy, jako tomu bylo předchozí rok a žactvu bylo doporučeno, aby se prvomájových oslav zúčastnilo ve Stříbře. V květnu během oslav Dne osvobození si žáci také připomínali 9. květen jako den přijetí nové ústavy, v níž podle dobových interpretací byly „zakotveny všechny demokratické vymoženosti lidu a která, vedle ústavy SSSR, byla nejlepší ústavou na světě“.²⁷⁴ O měsíc později bylo pak žákům vštěpováno, jaký význam má pro Československo 14. červen 1948, tedy den, kdy byl do čela státu zvolen Klement Gottwald. Školní kronika jeho význam popisuje takto: „*Tím, že v čelo státu je zvolen*

²⁷⁴ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1948 – 49.

a postaven největší a nejslechetnější bojovník za práva dělnické třídy a proletariátu vůbec, předseda nejsilnější politické strany u nás, soudruh Klement Gottwald, je zárukou, že náš lid půjde rychle a neochvějně dále svou cestou, směřující k socialismu, že již nikdy se nebude opakovat Mnichov a všechny cesty k Mnichovu vedoucí.“²⁷⁵

Během školního roku si žáci nepřipomínali prostřednictvím oslav pouze události vážící se ke komunistické ideologii, nýbrž také slavili nebo případně důstojně si připomínali jiné významné dny týkající se československé historie. Mezi tyto dny se řadily například 28. říjen, kronikou označený jako Den svobody nebo 15. březen - den vzniku Protektorátu Čechy a Moravy. V březnu si pak žáci připomínali ještě den narození prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka a první výročí úmrtí ministra zahraničních věcí Jana Masaryka. V červnu bylo také vzpomenu na vyhlazení Lidic. Je pochopitelné, že v této době některým výročím jakým bylo například právě narození výročí Tomáše Garrigua Masaryka, nebyla věnovaná taková pozornost, jako dříve. Zatímco v záznamech školní kroniky z předchozích let se dočítáme, že se žáci zúčastňovali veřejných oslav narozenin prvního československého prezidenta, v záznamu vztahující se k roku 1949 kronika informuje pouze o prosté školní události.

Do školní organizace se promítl i IX. sjezd strany, kterému předcházela učitelská konference, na níž se rozhodlo o „daru republiky k IX. sjezdu KSČ“. „*Žáci i učitelé se zavázali, že:*

- 1. Vyšší třídy odpracují 800 hodin na vysazování lesních kultur;*
- 2. Školní děti mimo normální sběr seberou 800 kg starého papíru;*
- 3. Děti sníží absenci ve škole na minimum;*
- 4. Děti si upraví okolí školy tak, aby bylo co nejvzhlednější a nejpříjemnější (100 hodin)²⁷⁶*

Ze školní kroniky se dovídáme, že po tomto závazku se ve škole rozvinula „*čilá a zdravá socialistická soutěž*“. Již 1. dubna 1949 měli žáci ve věku 8 – 10 let odpracováno již 993 hodin a zasázeno skoro 8 ha lesa, z čehož vyplývá, že svůj první závazek splnili na 124%. K 30. dubnu 1949 měli žáci splněný i druhý závazek, a to na 201%, neboť sebrali

---

²⁷⁵ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1948 – 49.

²⁷⁶ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1948 – 49.

1610 kg starého papíru. Školní docházka byla do dne sjezdu strany 97% a odpracováním 155 hodin na úklidu školy a okolí byl čtvrtý bod splněn na 155%.

Ke konci školního roku byly pro žactvo uspořádány dva výlety. Zatímco druhá a třetí třída jela do Plzně prohlédnout si zoologickou zahradu a město, čtvrtá třída navštívila západočeské lázně²⁷⁷, jakožto ukázkou místa, kam jezdili jako hosté nejlepší továrenští pracovníci.

Školní rok byl zakončen malou školní slavností. Kronika školy ho hodnotí takto: „ *V tomto roce provedli jsme ve škole přímo revoluční činy. Odhodili jsme staré metody v učení, zavedli metody nové, socialistické, jimiž lépe vychováváme mládež. Nebyla to práce lehká ani snadná. Dopustili jsme se i chyb. Věru není se čemu divit. Vždyť jsme se učili a učíme všichni. Ale tyto chyby se již nesmí opakovat v příštím školním roce. Byli jsme kritičtí k jiným, ale sebekritičtí i sami sobě. Na hezké a nové věci ve škole jistě dlouho budeme vzpomínati.*“²⁷⁸

11.4.2. Vznik měšťanské školy v Černošíně

Pod černošínskou měšťanskou školu spadaly obce ze stříbrského okresu (Černošín, Lažany, Ostrovce, Krásné údolí, Pytlov a Víchov) a plánského okresu (Olbramov, Slavice, Třebel, Zádub, Kozolupy a Záhoří). Podle zákona byly všechny děti z této oblasti, které úspěšně dokončily 5. postupný ročník národní školy, povinny chodit na střední školu v Černošíně.

Původně bylo počítáno s tím, že černošínská měšťanka bude mít 4 postupné ročníky, ale nakonec vzhledem k okolnostem byly otevřeny pouze dva.

Ve školním roce 1948/49 bylo složení tříd na začátku školního roku následující:

Ročník	Počet žáků	Počet hochů	Počet dívek
I. ročník	34	16	18
II. ročník	23	10	13
CELKEM	57	26	31

²⁷⁷ Školní kronika místo blíže nespecifikuje.

²⁷⁸ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně, školní rok 1948 - 49

Během školního roku se počet žáků mírně změnil. Následující tabulka uvádí stav na konci školního roku.

Ročník	Počet žáků	Počet hochů	Počet dívek
I. ročník	33	13	20
II. ročník	25	11	14
CELKEM	58	24	34

Učitelství sbor byl tvořen učiteli Františkem Vybíralem, Jaroslavem Ornstem, Jindřiškou Vaníkovou, Marií Rosenbaumovou a Věnceslavou Burešovou, kterou v její nepřítomnosti zastupovala Anna Sodomková. Věnceslava Burešová a posléze Anna Sodomková učily domácím pracem,²⁷⁹ Dle pamětnice Oliny Klusáčkové výuka domácích prací probíhala takto: *„Výuka domácích prací vypadala tak, že jsem se učily například šít třeba dětské košilky, nebo jsem se učili vařit, učili jsme se vyšívát a mnoho jiných prací.. Někdy jsme chodili pracovat na školní záhony.“*²⁸⁰

Náboženství vyučovali stejně jako na národní škole kaplan Karel Kroupa, farář Josef Koláčný a farář Kůrka. Oproti národní škole zde nebylo ve školním roce 1948/49 vyučováno pravoslavnému náboženství.²⁸¹ Dle vzpomínek Oliny Klusáčkové byla výuka náboženství dobrovolná a uskutečňovala se odpoledne po vyučování.²⁸² Zmiňovaná pamětnice řekla: *„Výuka náboženství byla dobrovolná. Chodil, kdo chtěl. Nejdříve ji tu vyučoval Koch, poté Koláčný. Koch neučil ve škole, děti chodily do sboru. Pravoslavní a katolíci se náboženství učili ve škole po vyučování.“*²⁸³

Školní kronika práci učitelů na této škole hodnotí jako mimořádně nesnadnou a namáhavou, neboť velká část žactva pocházela z reemigrantských rodin.²⁸⁴ Olina Klusáčková k tomuto dodává: *„Bylo to náročný. Za prvé neznali mentalitu těch lidí a i ty děti tak nějak vyrůstaly jinak. Vyrůstaly v jiných rodinách, než ti co vyrůstali tady v těch českých rodinách.“*²⁸⁵

²⁷⁹ SOkA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Školní kronika, školní rok 1948 -1949.

²⁸⁰ Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. 7. 2013

²⁸¹ SOkA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Školní kronika, školní rok 1948 -1949

²⁸² Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. 7. 2013

²⁸³ Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. 7. 2013

²⁸⁴ SOkA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Školní kronika, školní rok 1948 -1949

²⁸⁵ Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. 7. 2013

Jelikož pro školu ještě na začátku školního roku nebyly adaptovány vhodné prostory pro výuku, vyučování bylo zahájeno v budově národní školy. Zde výuka probíhala až do konce roku 1948. Mezitím žákyně spolu se svými matkami adaptovaly k výuce dvě učebny v budově čp. 36/38. Podle informací pamětnice Oliny Klusáčkové, se jednalo o budovu, která původně sloužila k hostinské činnosti. *„Měštanka se tu otevřela v roce 1948, nahoře po bývalé hospodě. Její majitel pan Řehák umřel a co s ní teď. Budovu teda převzala obec a udělala z toho školu.“*²⁸⁶

Školní nábytek si pak do těchto učeben přestěhovalo samo žactvo s ředitelem školy. Na začátku školního roku nebyly k dispozici ani místnosti pro sborovnu a ředitelnu. Ředitelna, která posléze sloužila i jako sborovna, byla zřízena až v březnu 1949, do té doby ředitel školy úřadoval ve svém soukromém bytě. Do konce roku školního roku byly upraveny prostory ještě pro školní jídelnu a místnost pro školní knihovnu nebo chemickou laboratoř. Přes veškeré úsilí se však do konce školního roku nepodařilo dokončit úpravy na všech dalších školních prostorách. Postup dalších úpravních prací je v kronice školy vylíčen takto: *„Budoucí sborovna nemá ještě podlahu. Tělocvična se zřizuje na dvoře z bývalé lednice. Byly vybourány vnitřní stěny (byly dvojité) a vytrhává se betonová podlaha. Dostala široká moderní okna. Velkým nedostatkem jejím bude, že není přístupná z vnitřku školní budovy. Na konci školních prázdnin se tělocvična omítá. Fasáda budovy byla přes prázdniny nahozena březolitovou šedou omítkou, z boku a vzadu pouze nastříkána. Střecha opravena pouze povrchně a bude nutno ji přeložit. Školní pozemek není proti ulici uzavřen.“*²⁸⁷

Na adaptaci školní budovy měli také podíl samotní žáci a učitelé. Jen při odklizení vybouraných sutin a při prokopávání náspu ke vchodu do budovy žáci odpracovali 283 hodin a učitelé 27 hodin. Žactvo se však v rámci své mimoškolní činnosti nepodílelo pouze na adaptaci školy, nýbrž také na zalesňovacích pracích a ošetřování ovocných stromů. Dohromady během těchto činností žáci odpracovali 2 940 hodin. Podobně tomu bylo i v případě času žáky věnovaného veřejnosti v rámci kulturních vystoupení, toho bylo 2 382 hodin.

---

²⁸⁶ Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. 7. 2013

²⁸⁷ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Školní kronika, školní rok 1948 -1949

Při střední škole v Černošíně vznikl také školní pěvecký kroužek, který býval často zván, aby svým zpěvem obohatil různé akce a oslavy. Poprvé veřejně vystoupil již 6 týdnů po svém vzniku na oslavách 28. října 1948.

11.5. Školní rok 1949/1950 – Měšťanská škola

Ve školním roce 1949/1950 byl zřízen další postupný ročník, takže zdejší měšťanská škola měla již 3 postupné ročníky. Celkový počet žáků na škole se téměř zdvojnásobil.

ROČNÍK	NA ZAČÁTKU ŠKOL. ROKU			NA KONCI ŠKOLNÍHO ROKU		
	CELKEM	HOCHŮ	DÍVEK	CELKEM	HOCHŮ	DÍVEK
I.	35	21	14	35	21	14
II.	35	13	22	33	13	20
III.	29	14	15	31	15	16
CELKEM	99	48	51	99	49	50

V tomto školním roce došlo ke změnám i v učitelském sboru. Na zdejší školu byla z Bezdruzic přeložena Marie Lehká. Dále sem byla z Rokycan přeložena Ludmila Bradová. V učitelském sboru i v dalším školním roce setrval Jaroslav Ornst. Ředitelem školy nadále zůstával František Vybíral. Díky příchodu kvalifikovaných učitelek, bylo škole umožněno zvýšit kvalitu vyučování. Dle školní kroniky však i nadále trvaly jazykové obtíže u žáků z reemigrantských rodin. Mnozí tito žáci se však ve vědomostech již vyrovnali žákům z českého vnitrozemí.

Ve svém volném čase, žáci mohli navštěvovat tři zájmové kroužky působící při škole. Prvním z nich byl kroužek vaření. Vedla ho slečna Lehká. Děvčata, která na kroužek docházela, byla vedena k praktickému zvládnutí domácích prací, zejména vaření. Dále zde fungoval pěvecký kroužek, vedený ředitelem školy Františkem Vybíralem. Žáci zde během školního roku nacvičili desítky dvojhlasých i tříhlasých písní. Kroužek mnohokrát vystoupil před veřejností a v tomto školním roce se také zúčastnil okresní pěvecké soutěže.²⁸⁸ Pamětnice Olina Klusáčková, jakožto někdejší členka školního pěveckého

²⁸⁸ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Školní kronika, školní rok 1949 – 50.

sboru, zavzpomínala na úspěchy malých pěvců: „*Ve sboru zpívalo asi 25 žáků. Jezdili jsme na různé soutěže, které jsme i vyhrávali. Pozvali nás také do plzeňského rozhlasu. Dá se říci, že sbor byl poměrně úspěšný. Nejhezčí na tom všem ale bylo to, že nikdo se tam nenudil a nikdo nebyl nucený, aby tam šel. Každý tam byl o své vlastní vůli, každý tam byl jen proto, že chtěl zpívat a že ho to bavilo. A to chodili zpívat i kluci! To nebylo jako je to dneska, kdy je kantorka musí nahánět. My jsme tam chodili dobrovolně a rádi.*“²⁸⁹

Žáci, kteří se zajímali o zahradnictví, mohli navštěvovat mičurinský kroužek, v jehož náplni byla péče o přestárlé a nemocné ovocné stromy na školní zahradě. Bylo v úmyslu provádět se žáky zahradnické pokusy, ovšem k tomu školní kroužek postrádal zeleninovou zahradu.

Také ve školním roce 1949/1950 pokračovaly stavební práce na budově měšťanské školy. Do konce srpna byly dokončeny úpravy všech 4 budoucích učeben a školní jídelny. Dále byly dokončeny zednické práce v tělocvičně a v budoucí sborovně. Na půdě byl postaven kabinet o ploše 46 m². Školní budova byla z ulice nahozena bříazolitou fasádou, z boku a ze dvora byla nastříkána. Byly zahájeny také práce na vyrovnání malého hřiště.²⁹⁰

---

²⁸⁹ Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. 7. 2013.

²⁹⁰ SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Školní kronika, školní rok 1949 – 50.

ZÁVĚR

Jedním z významných mezníků historie Černošína, byl konec druhé světové války a s ním spojená změna zdejšího osídlení. Dosavadní německé obyvatelstvo bylo během roku 1946 odsunuto a místo něj přicházeli noví čeští osídlenci z různých míst, kteří v Černošíně vytvářeli charakteristické komunity. V důsledku toho, že se v Černošíně nacházela početná skupina polských reemigrantů, zde vznikl sbor Českobratrské církve evangelické. Tento sbor si pak dlouhá léta udržoval svoji autentičnost i po státním převratu a komunistické vedení obce jeho členy jen těžko ovlivňovalo.

Cílem práce bylo popsat historický vývoj Černošína v letech 1945 až 1949. Plnit tento cíl nebyl problém v případě historického vývoje obce do roku 1947. Ovšem v případě historického vývoje v období 1948 - 1949 již nastává problém s nedostatkem zdrojů informací. Bylo by ideální zjistit, jaké konkrétní dopady měly únorové události 1948 na černošínskou společnost, ale tyto informace ovšem archivní prameny neposkytují a pamětníci nebyli vždy schopni poskytnout dostatečné informace, o které by se šlo v práci opřít. K dispozici k rokům 1948 a 1949 jsou spíše jen informace typu, kdy a k jakým personálním změnám došlo v Místním národním výboru nebo jaké bylo finanční hospodaření obce atd. Nicméně vzhledem k tomu, že tato oblast nebyla nikdy zpracována, dovoluji si hodnotit i tuto část jako přínosnou pro oblast historie obce Černošín.

SUMMARY

The diploma work describes the historical evolution of Cernosin in years between 1945 – 1949. The introduction briefly outlines the historical development of Cernosin in 1945. It also describes the liberation of the city and arisen problems with the German refugees in May 1945. The second part of the diploma treats the post-war settlement. The Czech settlers came from the interior of Czechoslovakia or re-emigration, especially from Poland, SSR and France. The „population structure“ was very various and this work reports also about the characteristic of these different communities. The diploma work describes the development of the village after 1948. Special attention is paid to the development of the Evangelical Church in Cernostin 1945 – 1949. The following chapters deals with a culture and sport in Cernosin , the various local factories, the concrete factories brothers Richter, Pile and Arc , all in 1945-1949. And finally at the end of the thesis with the post-war education in Cernosin , namely individual academic years between 1945 – 1949.

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

SOKA Tachov, *Kronika obce Černošín*.

SOKa Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně.

SOKa Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Školní kronika. (měšťanská škola)

SOKa Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56, kniha zápisů ze schůzí MSK a rady MNV 1945 – 1947.

SOKa Tachov, fond Okresní národní výbor Stříbro 1945 – 1960 (neuspořádaný), karton 162.

SOKa Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 203.

Archiv sboru ČCE v Černošíně, *Kronika sboru ČCE v Černošíně*.

Archiv ČCE Černošín, III – C – 3/ 4 – 27, Sbor 1946 – 91, desky C – 3/5, 1946.

Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – C – 4/ 1 – 14 majetek 1947 - 91; Desky C - 4/6 Žádosti a dary 1948 – 85.

Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – B -6, kniha zápisů 1945 – 1951.

Archiv sboru ČCE V Černošíně, III – B - 11, ohlášení 1945 – 1949.

Archiv sboru ČCE v Černošíně, III – C – 4/ 1 – 14 majetek 1947 – 91, desky C - 4/6 Žádosti a dary 1948 – 85.

Pamětníci

Výpověď Ludvíka Krbce ze dne 3. července. 2011

Výpověď Jaroslavy Jarešové ze dne 9. dubna 2011

Výpověď Jiřího Marvána ze dne 2. července 2013

Výpověď Ludvíka Krbce ze dne 3. července. 2013

Výpověď Oliny Klusáčkové ze dne 3. července. 2013

Internetové zdroje

Historie TJ Sokol Černošín. [online]. [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.tjcernosin.cz/zobraz.php?akce=clanek&id=2>.

Občanské sdružení Exulant. [online]. [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://exulant.evangnet.cz/?q=node/4>.

O květnových volbách 1948, jednotné kandidátce a položení základu totalitního režimu. [online]. [cit. 2013-07-02]. Dostupné z: http://www.nezapomente.cz/view/parlamentni_volby_v_roce_1948.

Demise nekomunistických ministrů otevřela cestu k moci komunistům. [online]. [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/6684-demise-nekomunisticky-ch-ministru-otevrela-komunistum-cestu-k-moci/>.

BÁRTA, Milan. Dějiny totality v česku v letech 1948 – 1960. [online]. [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.stopytotality.org/ke-stazeni/dejiny-1948-1960>.

Seznam literatury

BĚLINA, Pavel, *Dějiny koruny zemí českých. II. Od nástupu osvícenství po naši dobu*. díl, Praha: Paseka. 1999. ISBN 80-7185-257-9.

BENEŠ, Edvard, *Odsun Němců z Československa a dokumenty*. Praha: Společnost Edvarda Beneše. 2011. ISBN 978-80-86107-51-6.

BENEŠ, Zdeněk, KURAL, Václav, *Rozumět dějinám: vývoj česko – německých vztahů na našem území v letech 1848 – 1948*. 2. opr. Vydání, Praha: Gallery. 2002. ISBN 80-86010-60-0

BRUGEL, Johann Wolfgang, *Češi a Němci 1939 – 1946*. Praha: Academia. 2008. ISBN 978-80-200-1637-9.

ČAPKA, František – SLEZÁK, Lubomír – VACULÍK, Jaroslav. *Nové osídlení pohraničí českých zemí po druhé světové válce*. Brno: Cerm, 2005. ISBN 80-7204-419-2.

ČORNEJ, Petr, *České dějiny: výpravná historie českých zemí*. Brno: B4U Publishing. 2012. ISBN 978-80-87222-16-4.

ČESAL, Aleš, *České dějiny v datech*. Praha: Československý spisovatel. 2012. ISBN 978-80-87391-89-1.

DUFEK, Vladimír, *Návrat volyňských Čechů do vlasti v archivních materiálech: Aktuální publikace k padesátému výročí reemigrace*. Praha: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel. 1997. ISBN 80-901878-7-0.

FIALOVÁ, Květa, *Malý obrazový průvodce dějinami Českobratrské církve evangelické*. Praha: Kalich. 2008. ISBN 978-80-7017-091-5.

FOUD, Karel, *Obec Černošín: Stavební a kulturní památky západních Čech*, Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 1995, nestr.

HANUŠ, Jiří, STRÍBRNÝ Jan, *Stát a církev v roce 1950*, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2000. ISBN 80-85959-71-2.

JOKLOVÁ Oxana, *Černošín od sklonku 19. století do roku 1938*. Plzeň, 1973. ZČU v Plzni, Fakulta pedagogická.

PAVLÍČEK, Jaromír, *Československé dějiny a evropská politika: vybrané kapitoly z českých a slovenských dějin 1900 – 1989*. Opava: Optys. 2008. ISBN 978-8-85819-65-6.

KAPLAN, Karel, *Pravda o Československu 1945 – 1948*. Praha: Panorama. 1990. ISBN 80-7038-193-0.

KAPLAN, Karel, *Proměny české společnosti (1948 – 1960)*. Část druhá, Venkov. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR. 2012. ISBN 978-85-8275-155-3.

MLÝNSKÝ, Jaroslav, *Únor 1948 a akční výbory národní fronty*. Praha: Academia. 1978.

OTTER, Jiří. VESELÝ, Josef, *První sjednocená církev v srdci Evropy; Českobratrská církev evangelická*. Praha: Evangelické nakladatelství Kalich, 1992. ISBN 80-7072-852-3.

PÁNEK, Jaroslav, *Idea českého státu v proměnách staletí*. Praha: Lidové noviny. 2008. ISBN 978-80-7106-985-0.

RICHTER, Karel, *Bez démonů minulosti: česko – německé vztahy v osudových okamžicích společné minulosti*. Praha: Rodiče. 2003. ISBN 80-86695-39-5.

SCHELLE, Karel, *Vývoj veřejné správy v letech 1848 – 1990*. Praha: Eurolex Bohemia. 2005. ISBN 80-86861-66-X.

STANĚK, Tomáš, *Předpoklady, průběh a důsledky vysídlení Němců z Československa (1918 – 1945): Studijní materiál*. Ostrava: Amosium servis. 1992. ISBN 80-85498-04-9.

ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita. *Země otců: z historie a ze vzpomínek k 50. výročí reEmigrace českých exulantů*. Praha: Spolek exulantů, 1995.

TRETERA, Jiří Rajmund, *Stát a církev v České republice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-455-5.

VACULÍK, Jaroslav. *Češi v cizině – emigrace a návrat do vlasti*. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, 2002. ISBN 80-210-3001-1.

VACULÍK, Jaroslav. *Poválečná reemigrace a usídlování zahraničních krajanů*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2818-1.

VACULÍK, Jaroslav. *Začleňování reemigrantů do hospodářského života v letech 1945 – 1950*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2001.

VON AUBURG, Adrian, STANĚK Tomáš (ed.), *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945 – 1951: Duben – srpen/září 1945: „Divoký odsun a počátky osídlování. díl II., sv. 1*, Středoluky: Zdeněk Susa. 2011. ISBN 978-80-86057-71-2.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1

Grafické procentuální znázornění počtu přistěhovalých do Černošína v letech 1945 – 1947.

Příloha č. 2

Dopis zmocněnci ministerstva školství ve Stříbře
SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56.

Příloha č. 3

Slavnostní zahájení školního roku v Černošíně dne 9. září 1945
SOKA Tachov, fond Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně.

Příloha č. 4

Leták „kolonisto pamatuj..“. Instrukce Okresní správní komise Stříbro novým osídlencům.
SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56.

Příloha č. 5 - Složení Místního národního výboru dle voleb z 31. března 1945

SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56.

Příloha č. 6 - Úřední korespondence MSK Černošín

SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56.

Příloha č. 7

Slavnostní otevření modlitebny ČCE v Černošíně dne 30. května 1946
Archiv sboru ČCE, *Kronika sboru ČCE v Černošíně*.

Příloha č. 8

Nedělní škola sboru ČCE v Černošíně
Archiv sboru ČCE, *Kronika sboru ČCE v Černošíně*.

Příloha č. 9

Nástup Josefa Koláčného do Černošínského sboru ČCE
Archiv sboru ČCE v Černošíně, *Kronika sboru ČCE v Černošíně*.

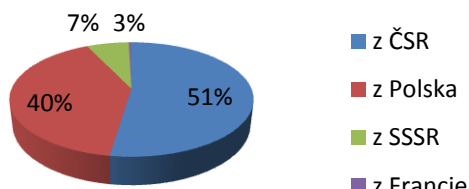
Příloha č. 10

Konfirmace mládeže ve sboru ČCE v Černošíně (v pozadí farář Koláčný)
Archiv sboru ČCE v Černošíně, *Kronika sboru ČCE v Černošíně*.

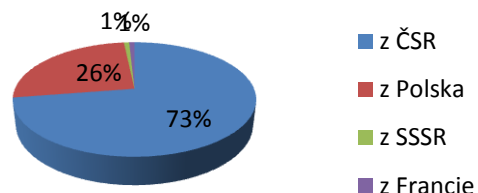
Příloha č. 11

Opatření proti opilství, omezování čepování alkoholických nápojů vydané ONV Stříbro
SOKA Tachov, fond Okresní národní výbor Stříbro 1945 - 1960 (neuspořádaný),
karton 162.

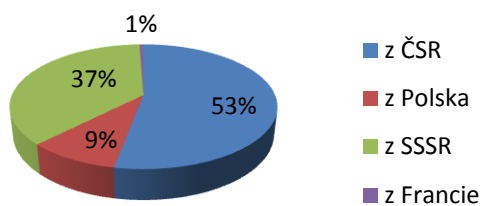
Přistěhovalí v Černošíně v roce 1945

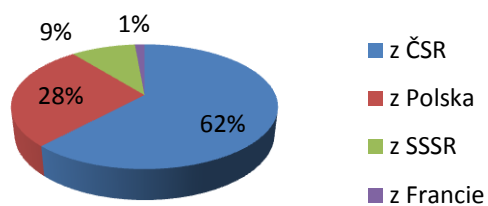
Přistěhovalí v Černošíně v roce 1946

Přistěhovalí v Černošíně v roce 1947

Přistěhovalí v Černošíně celkem

Příloha č. 1

Grafické procentuální znázornění počtu přistěhovalých do Černošína v letech 1945 – 1947.

4. IX. 1945.

326/45

P. T.

Panu

zmocněnci ministerstva školství a osvěty
pro národní školy

ve Stříbře.

Oznamujeme, že v neděli dne 9. září o 2 hodině odpolední otvíráme slavnostním způsobem českou školu v Černošíně a zveme Vás srdečně k účasti na této slavnosti, která bude manifestací celého našeho obvodu.

Pro Vaši informaci celé slavnosti přikládáme plakát.

Doufáme, že našemu písemnému pozvání laskavě vyhovíte, když účast jste již ústně přislíbil našemu správci školy panu Františku Pěnkavovi.

Za :

Příloha č. 2

Dopis zmocněnci ministerstva školství ve Stříbře
SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56.

Příloha č. 3

Slavnostní zahájení školního roku v Černošíně dne 9. září 1945 SOkA Tachov, fond
Základní devítiletá škola Černošín, Kronika České školy státní v Černošíně.

KOLONISTO, PAMATUJ...

že Německo, ač poraženo, je stále nebezpečným, nepřátelským národem. Podzemní organizace pro pokračování v nacistickém programu je stále v činnosti a proto buď bděly! Nikdy nedůvěřuj Němcům ať kolektivně či individuálně. Utrpení, které způsobili a způsobí Němci jiným, je jim lhostejné.

že Němci byli naučeni dosahovati cíle všemi prostředky, zradou, vraždou, otrávením. Jejich porážka nevymýtí tyto zjevy. Dej pozor na pitnou vodu a na svou zahradu, kde je možné otráven.

že však můžeš býti klidný, protože se Němci bojí. Jejich síla je velká, jsou-li sdruženi, ale v nynějším stavu, ukážeš-li jim, že se nebojíš, nebudou ničeho podnikati.

že můžeš očekávati, že se Němci budou dovolávati tvé velkomyslnosti a citu. Pamatuj, že to všechno je jenom lest.

že jsi reprezentantem československého národa a podle toho se chovej. Jsou na tebe upřeny mnohé oči a proto tvé hospodaření musí býti vzorné.

že jsi přední stráž, tak jako voják, že přinášíš znovu český živel na půdu, která nám po právu patří.

že musíš pozorovati i hospodaření svých sousedů, svým bratrům kolonistům radit a pomáhat, na hospodaření dosud usedlých Němců dohlížet, protože jejich snahou bude ničiti a schovávat zásoby, nesplňovati povinné dodávky a všelijakým způsobem sabotovati. Je tvou svatou povinností, aby statky pro tvé bratry kolonisty, kteří přijdou za tebou, byli předány v takovém stavu, na kterém bude možno bez překážek hospodařiti. Proto měj oči otevřené.

že za tebou stojí, jako za každým synem národa, celá Československá republika. Musíš být proto zapojen do všeho, co se podniká a proto buď neustále ve spojení s Čechy sousedy, s úřady, četnictvem, s Čechy v sousedních obcích.

že všichni Němci jsou v naší zemi cizáky, kteří tuto zem opustí. Podle toho se k nim chovej přísně, ale spravedlivě. Nechceme bezpráví, chceme spravedlnost. Nesnižuj se k metodám Němců, ale postupuj přísně a odpovědně.

ZACHOVEJ TYTO PŘÍKAZY V TAJNOSTI!

Červen 1945.

Dr. Hrdlička,

pověřenec pro vedení úřadu
Okresní správní komise Stříbro.

Ing. O. Strádal,

předseda Okresní správní komise Stříbro.

Příloha č. 4

Leták „kolonisto pamatuj..“. Instrukce Okresní správní komise Stříbro novým osídlencům SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56.

Místní národní výbor Černošín.

Černošín, dne 19.4.1946.

Titl.

Okresní správní komise

ve S t ř í b ř e .

V příloze zasíláme Vám seznam členů národního výboru, zvoleného dne 31.3.1946 spolu s rozdělením funkcí.
Současně prosíme, aby vzhledem k posledním událostem byla do zdejší obce vyslána revize, která by provedla zjištění stavu ku dni převzetí funkcí.

1. Pěnkava Frant.	KSČ	Předseda	Za:
2. Kroutil Ferd.	Čsl.nár.soc.	místopředseda	Předseda:
3. Belda Josef	KSČ	2. místopředseda	
4. Nový Josef	KSČ	kult.a soc.ref.	
5. Hejl Bohumil	KSČ	policejní a zajišť.ref.	
6. Zahálka Josef	KSČ	zásob.ref.	
7. Pivoňka Jan	KSČ	živnost.ref.	
8. Pospíšil Emil	Čsl.nár.soc.	bytový ref.	
9. Sláma Emil	Čsl.nár.soc.	zemědělský	
10. Hajžman Josef	Čsl.nár.soc.	stavební ref.	
11. Paflák Josef	Čsl.nár.soc.		
12. Šedlík Josef	Čsl.nár.soc.		

Celkový počet obyvatel ku
dne 19.4.1946

Čechu 480

Němcu 720

Obec: Černošín

Soudní okres Stříbro

Pošta Černošín

Stanice SNB Černošín.

Obec má národní výbor, zvolený dne 31.3.1946

Běž. čís.	Jméno a příjmení	Politická příslušnost	Funkce	Poznámka:
1.	Pěnkava Frant.	KSČ	Předseda	
2.	Kroutil Ferd.	Čsl.nár.soc.	místopředseda	
3.	Belda Josef	KSČ	2. místopředseda	
4.	Nový Josef	KSČ	kult.a soc.ref.	
5.	Hejl Bohumil	KSČ	policejní a zajišť.ref.	
6.	Zahálka Josef	KSČ	zásob.ref.	
7.	Pivoňka Jan	KSČ	živnost.ref.	
8.	Pospíšil Emil	Čsl.nár.soc.	bytový ref.	
9.	Sláma Emil	Čsl.nár.soc.	zemědělský	
10.	Hajžman Josef	Čsl.nár.soc.	stavební ref.	
11.	Paflák Josef	Čsl.nár.soc.		
12.	Šedlík Josef	Čsl.nár.soc.		

Příloha č. 5

Složení Místního národního výboru dle voleb z 31. března 1945

SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 -1990 (neuspořádaný), karton 56.

Karátelská stanice
československé církve evang.
v Černošíně č. 60.

Gj. 1./45.

V Černošíně, 16. 11. 1945.

Jihl.

Místní správní Komise
v Černošíně

Na základě dekretu pana presidenta ČSR ze dne 19. 5. 1945 byl v Černošíně ^{a v okolí} ~~v okolí~~ osídlovací komisi usídlen větší počet rodin vyznání československé evang. Poněvadž nejbližší farní sbor čbr. jest ač v Plzni a potřeba duchovenské péče je velká, (vyučování mládeže, konání slavností Božích aj.), ustavila se v Černošíně Karátelská stanice této církve podle zřízení jejího a zvolila sobě tříčlenný výbor dole podepsaný.

Podepsaný výbor stanice obrací se tímto k p.t. Místní správní komisi s žádostí, aby ustavení Karátelské stanice vrala basketbal na vědomí a ke každonedělním službám Božím (v českém jazyce) přidělila vhodnou místnost ve školní budově, poněvadž jinou možnost výbor nemá.

Doufáme, že p.t. správní komise blaho-
volně vše vyšetří a žádanou místnost kara-
telské stanici přidělí.

Josef Petrák

Faflík Josef

Pospíšil Emil

Příloha č. 6

Úřední korespondence MSK Černošín

SOKA Tachov, fond Místní národní výbor Černošín 1945 - 1990 (neuspořádaný), karton 56.

Příloha č. 7

Slavnostní otevření modlitebny ČCE v Černošína dne 30. května 1946
Archiv sboru ČCE v Černošíně, *Kronika sboru ČCE v Černošíně.*

Příloha č. 8

Nedělní škola sboru ČCE v Černošíně
Archiv sboru ČCE v Černošíně, *Kronika sboru ČCE v Černošíně.*

Příloha č. 9

Nástup Josefa Koláčného do Černošínského sboru ČCE
Archiv sboru ČCE v Černošíně, *Kronika sboru ČCE v Černošíně.*

Příloha č. 10

Konfirmace mládeže ve sboru ČCE v Černošíně (v pozadí farář Koláčný)
Archiv sboru ČCE v Černošíně, *Kronika sboru ČCE v Černošíně.*

Okresní národní výbor Stříbro
bezpečnostní referát

Stříbro, 14.9.1946

Čj.: 28423/16

Všem místním národním výborům;
Všem stanicím SNB a okresnímu
velitelství SNB!
Společenstvu hostinských Stříbro.

Věc: Opatření proti opilství, omezení čepování alkoholických
---- nápojů.

ZNV oběžník č. 944 z 8.8.46 č. ZOB-B-IIIIB804/105/45
V poslední době rozmáhá se nápadnou měrou opilství, kterýžto
zjev byl konstatován zejména v pohraničních okresech, a to velmi
často, dokonce i u osob mladistvých. Jako důsledek tohoto smutného
zjevu přibývá v povážlivém rozsahu trestných činů spáchaných
v opilství a nejsou ani řídké případy, kdy jsou při zjišťování
dopravních nehod zajišťováni řidiči motorových vozidel, kteří v
kritickém okamžiku řídili vozidlo ve stavu opilství.

Je na bledně, že vzrůstající se opilství ohrožuje povážlivě
a nebezpečně nejen veřejný pořádek, veřejný mrav a slušnost, nýbrž
i bezpečnost osob a majetku.

Je proto nutno energicky čelit tomuto bezpečí, je potírati
a učiniti k jeho účinnému omezení preventivně vše, co by mohlo
přivoditi žádoucí naprávu.

Nařizují proto všem velitelstvím stanic SNB důsledně a nes-
mlouvavě stíhání přestupků opilství, podle paragrafu 523 a 524 tres-
zákona tím, že zjištěné přestupky budou oznamovány příslušným
soudům. Dale kontrolování, dodržování uzavírací hodiny v
živnostech hostinských, přísné kontrolování dodržování předpisů o
zakazu podávání jiných alkoholických nápojů při tanečních zábavách
než piva a vína a zakazu podávání jich dětem a mladistvým osobám
vůbec. Toto zjištěné přestupky jest oznamovati zdejšímu úřadu.

Dále nařizují všem hostinským, aby ve veřejných místnostech,
hostinských výčepech, kavárnách atd., nepodávali alkoholické nápoje
osobám již opilým nebo majícím silnou opilství, nebo těm, u nichž
lze předpokládati, že se opijí. O tomto zakazu vyrozumí místní
národní výbory všechny držitele hostinských a výčepnických živ-
ností v obci. SNB při provedených kontrolách bude oznamovati zdejší
mu úřadu nedodržování tohoto zakazu. Doporučují společenstvu
hostinských, aby své členy vhodně informovali.

Proti hostinským, kteří by podporovali vytránost a rvačky tím
způsobem, že by osobám opilým podávali nadále alkoholické nápoje,
bude zakročeno trestně. Dale jin nebude povolováno prodlužování
police. uzavírací hodiny, případně jim bude dočasně zastaveno provo-
vání živnosti hostinské.

J. Weinfurt v. r.
Bezpečnostní referent .

*Anto ml. ml. ml. ml.
19. 9. 46.
pal.
p.*

Příloha č. 11

Opatření proti opilství, omezování čepování alkoholických nápojů vydané ONV Stříbro
SOKA Tachov, fond Okresní národní výbor Stříbro 1945 - 1960 (neuspořádaný),
karton 162.